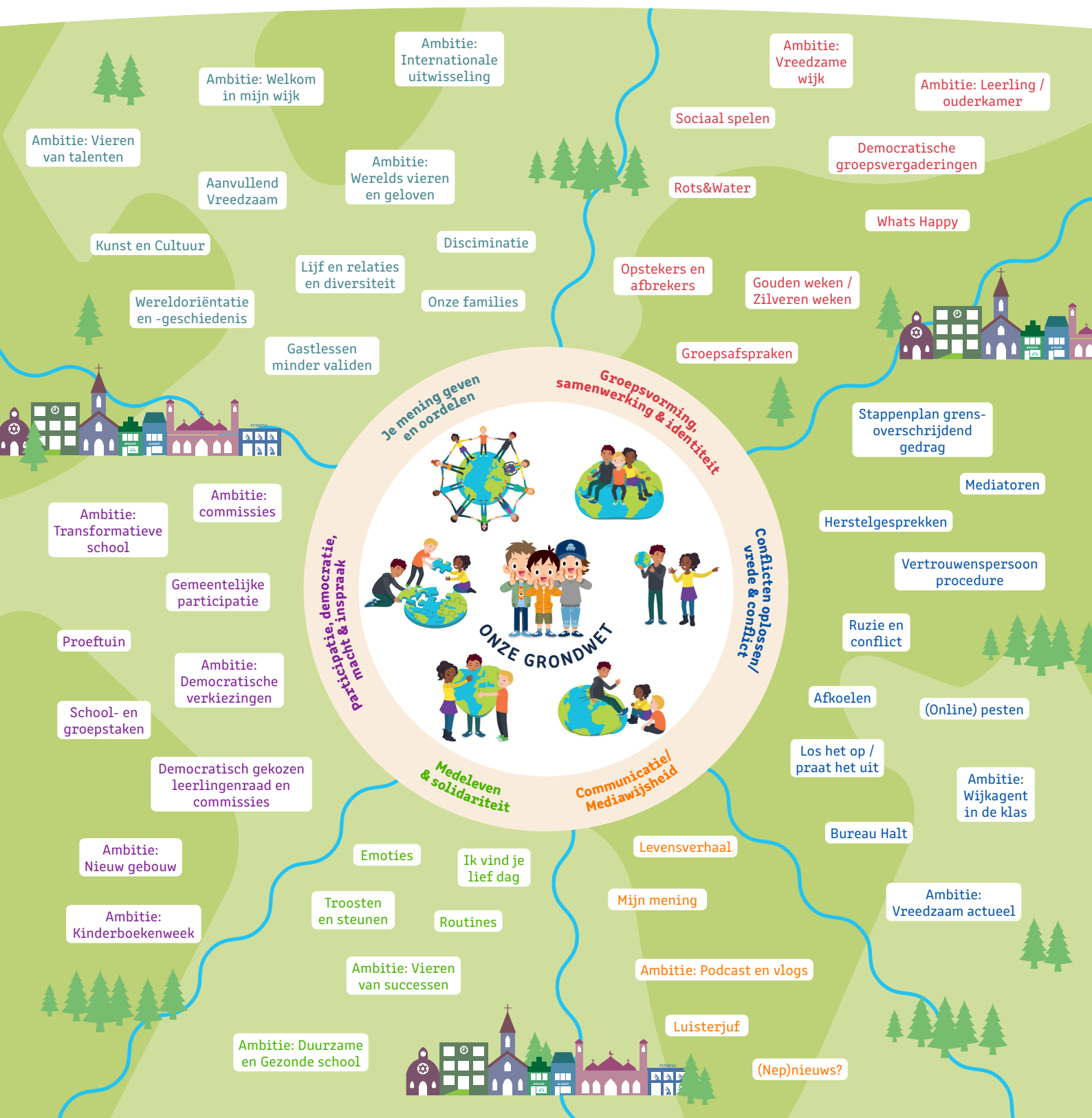

Wereldburgerschap

In gezamenlijkheid en verbinding

Kindcentrum
De Leeuwerikhoeve
opvang en onderwijs onder één dak

Visie

Kwaliteitscyclus

Sociale Veiligheid

Doelen 2024-2027

Analyse uitkomsten

Zichtbaarheid

Leerlijn

Wetgeving en kerndoelen

Burgerschapsvragen

Educatief aanbod

School en populatie

Beleidsplan Wereldburgerschap

Visie

Basisschool De Leeuwerikhoeve is een school voor openbaar onderwijs. Dat betekent dat iedereen welkom is, ongeacht geloofs- of levensovertuiging. Onze school is een afspiegeling van de wijk. In deze wijk wonen mensen met diverse culturele en religieuze achtergronden en uiteenlopende sociaal-economische omstandigheden. Wij vinden deze diversiteit waardevol en dragen dit ook actief uit. De school maakt onderdeel uit van De Haagse Scholen (DHS).

Het bestuur van DHS stelt zichzelf doelen die richtinggevend zijn voor ons onderwijs rondom wereldburgerschap; Wij bereiden onze leerlingen voor op de wereld van morgen. Daarbij doen we de volgende zes beloftes:

- Wij kennen ieder kind
- Wij stimuleren verwondering en nieuwsgierigheid
- Wij leren onze leerlingen om samen te werken en samen te leven
- Wij leren onze leerlingen verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leerproces
- Wij werken samen met ouders aan een optimale ontwikkeling van hun kinderen
- Wij onderzoeken en ontwikkelen onze kennis, houding en vaardigheden

DHS en Maatschappij

De ambitie van deze groep is alle DHS-medewerkers beter toe te rusten om met de problemen en maatschappelijke dilemma's waar we mee geconfronteerd worden om te gaan. Een voorbeeld is polarisatie, hoe leren we wij-zij het hoofd te bieden. Het ontwikkelen van een professioneel kader (ondersteunende richtlijnen) waar iedereen zich tot te verhouden heeft oftewel het ontwikkelen van een 'curatieve/preventieve toolkit' lijkt hierin een passend initiatief. Dit kader moet ondersteunen bij actuele maatschappelijke dilemma's. Vanwege de complexiteit van het onderwerp werkt DHS samen met een tweetal professionele sparringpartners, te weten Bart Brandsma en Welmoed Vlieger. Zij ondersteunen ons om zicht te krijgen op systematiek achter polarisatie en helpen ons overwegingen te maken die ons richting geven. We willen daarbij de dialoog breed voeren met zoveel mogelijk professionals vanuit de organisatie. Om die reden zijn de scholen verzocht het gesprek te voeren over 'hoe we vanuit openbaar onderwijs aankijken tegen vraagstukken die vaker leiden tot polarisatie rondom wereldconflicten, religie en diversiteit'. En hierbij ligt de focus op gebeurtenissen zowel binnen als buiten de scholen. We verwachten dat deze eerste stappen en dialoog helpend zijn voor bewustwording en meningsvorming. En ons streven is dat ze richting geven voor het ontwikkelen van bestuurlijk beleid. Aanbevelingen die hieruit voortkomen krijgen een plaats in het strategisch

bestuurlijk koersplan en zullen richtgevend zijn voor personeelsbeleid, deskundigheidseisen aan onze professionals, diversiteitsbeleid binnen DHS en richtlijnen en/of een (hernieuwd) professioneel statuut voor medewerkers van DHS.

Onze schoolambitie rondom wereldburgerschap

Wij willen dat onze leerlingen, OBS Leeuwerikhoeve verlaten met een open blik, een warm hart en de vaardigheden om van perspectief te kunnen wisselen. Onze leerlingen begrijpen dat hun acties impact hebben, dichtbij en ver weg. Als wereldburgers weten ze dat ze verschillen kunnen overbruggen, onderlinge conflicten kunnen oplossen en samen kunnen werken. Onze omgeving en ouders spelen daarbij een belangrijke rol. Wereldburgerschap heeft daarmee een sociale en een maatschappelijke component. Het gaat om de kennis, attitudes en vaardigheden die nodig zijn om als zelfredzaam burger te participeren in onze democratische samenleving.

We zijn een Vreedzame school (zie 3.1). Deze aanpak is stevig verankerd in ons onderwijs. Onze 'Vreedzame grondwet' biedt een solide fundament voor het in de praktijk brengen van bovenstaande visie.

Ontwikkeldoelen 2024-2027

We zien kansen om het beleid en curriculum rondom wereldburgerschap verder gestalte te geven. Voor ons hangt het ontwikkelen van wereldburgerschapsvaardigheden samen met de actualiteit: lokaal, landelijk en in de wereld. Het is verbonden met momentum rondom periodes van het jaar en overige schoolplannen. We willen zo integraal mogelijk zaken invoeren en daarmee zien we de lijst met ambities niet als een chronologische. We zien het als een lijst die we belangrijk vinden en effectief willen invullen. Daarom willen we hierin steeds samen met alle doelgroepen prioriteren wat het meest leeft/urgent wordt gevonden, om zo tot democratisch en gedragen wereldburgerschapsonderwijs te komen.

Door de dialoog met elkaar (collega's, leerlingen, ouders en (wijk)partners) vinden we hier een passende vorm voor die steeds anticipeert op de zaken die 'leven' in de gemeenschap. We vinden het belangrijk dat ons wereldburgerschapsonderwijs aansluit bij actuele gevoelens en situaties. Daarbij moet het aansluiten op de ontwikkeling en de belevingswereld van leerlingen en tegelijk doelgericht, samenhangend én herkenbaar zijn. We zoeken in samenspraak met alle betrokkenen naar een gedragen invulling. Daarbij bekijken we hoe deze zaken samenhangen met hun opvoeding, cultuur, geloof en wensen. En zo komen we tot een aanpak die ons onderwijs verandert 'in the proces'. Effectieve wereldburgerschapsvorming kent geen einddoel. Het is een proces van ontwikkelen dat altijd doorgaat, omdat onze (leef)wereld verandert. En zo werken kan alleen in gezamenlijkheid en verbinding. Naast de wettelijke verplichtingen streven we ernaar om elk jaar 3 ambities concreet te maken uit deze [ambitielijst](#). Deze komen dus voort uit een prioritering vanuit eerdergenoemde doelgroepen en actualiteit.

Daarbij dient ons burgerschapsonderwijs ook beleidsmatig steeds te worden bijgesteld. Zo houden we ook zicht op het effect, op de werkwijzen en benodigde financiering en middelen. Want effectief wereldburgerschapsonderwijs vraagt om een democratische oefenplaats die (beleidsmatig, fysiek en financieel) is toegerust om de gewenste vaardigheden te kunnen ontwikkelen.

We erkennen dat kennis over diversiteit en inclusie fundamenteel is om de leerlingen een veilige omgeving te kunnen bieden en dat deze kennis moet worden bijgehouden. Daarom organiseren we ieder schooljaar scholing m.b.t. dit onderwerp. De directie heeft professionalisering bijeenkomsten bijgewoond. Onder andere Bart Brandsma (polarisatie, inzicht in de dynamiek van wij-zij denken) en Kamel Essabane (wereldburgerschapswaarden op scholen met grote diversiteit).

We hebben in oktober met het team een diner pensent gehouden om te reflecteren op maatschappelijke ontwikkelingen en dilemma's die hierdoor veroorzaakt worden. Dit initiatief kwam voort uit de DHS-brede werkgroep DHS en Maatschappij, waar onze directeur onderdeel van uitmaakt.

	2024/2025	2025/2026	2026/2027
Beleid op WBS	<ul style="list-style-type: none"> • Het definitief maken van beleidsplan dat voldoet aan de wettelijke eisen. • De opbrengsten van het WBS-onderwijs 1x per jaar gestructureerd analyseren a.d.h.v. de kwaliteits- en evaluatiecyclus WBS. • Begroten van burgerschap (2025) in formatie en middelen. • Prioriteren aanbod/activiteiten 2025-2026 met doelgroepen • DHS-beleid en richtlijnen ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none"> • Aanscherpen van de visie op (Wereld)-burgerschap, zodat het een gedragen en herkenbare visie is binnen de school. • Evaluatie en doorontwikkeling van beleidsplan Wereldburgerschap • De opbrengsten van het WBS-onderwijs 2x per jaar gestructureerd analyseren a.d.h.v. de kwaliteits- en evaluatiecyclus WBS. • Doelmatig werken met doorlopende leerlijn • Burgerschap financieel en planmatig ondersteunen in menskracht en middelen. • Prioriteren aanbod/activiteiten 2026-2027 met doelgroepen. • DHS-beleid en richtlijnen doorvoeren in schoolplannen en professionalisering	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluatie en doorontwikkeling van beleidsplan WBS; • Prioriteren aanbod/activiteiten 2026-2027 met doelgroepen. • Aanpassen begroting menskracht en middelen op basis van nieuwe ambities en activiteiten • DHS-beleid en richtlijnen doorvoeren in schoolplannen en professionalisering
WBS-curriculum	In onze Burgerschapsmatrix is een overzicht te vinden van onze ambities voor de verdere verrijking van ons burgerschapscurriculum		

Leerlijn

Vreedzaam

Als school werken we al jaren, in alle leerjaren, met Vreedzaam en daarmee is een schoolbrede aanpak ontstaan die nadrukkelijk terugkomt in ieder leerjaar, breed gesteund wordt door leerkrachten, leerlingen en ouders en niet als zelfstandig onderdeel van het curriculum functioneert, maar is doorgesijpeld in onze hele manier van werken.

Vreedzaam is een effectief en veelomvattend programma voor wereldburgerschap en sociale competentie. De school als democratische oefenplaats staat centraal in het programma.

Het programma gaat uit van het principe dat de klas en de school (evenals het gezin en de buurt) een leefgemeenschap vormen, waarin ook kinderen zich gehoord en gezien voelen, een stem krijgen en leren om samen beslissingen te nemen en conflicten op te lossen.

De kracht van Vreedzaam

- Kinderen voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en voor de gemeenschap
- Kinderen krijgen een stem en nemen samen beslissingen
- Kinderen leren op een fijne manier samen leren en samenleven
- Kinderen leren om conflicten vreedzaam op te lossen
- Kinderen leren om open te staan voor verschillen tussen mensen

Onze grondwet

Onze school, heeft net als iedere andere Vreedzame organisatie, een eigen grondwet, deze is van toepassing op leerlingen, ouders, professionals en iedereen die het gebouw bezoekt. Zo denken alle kinderen actief mee over sociale veiligheid. Deze groepsafspraken worden soms (gedurende het schooljaar) aangepast en aangevuld, als de groep of situatie hierom vraagt. Aanvullende afspraken zijn nodig (naast de grondwet) omdat kinderen van verschillende leeftijden andere uitdagingen tegenkomen in de omgang en samenwerking.

Onze grondwet!

- We zorgen dat iedereen er bij hoort
- We spelen en leren samen
- We zorgen voor onszelf, elkaar en onze omgeving
- We praten positief met elkaar
- We lossen conflicten samen op
- Onze grondwet geldt voor alle leerlingen, opvoedprofessionals, ouders en bezoekers die ons gebouw en ons schoolterrein bezoeken.

Wereldoriëntatie (vanaf groep 4)

We werken in onze school overwegend thematisch aan vakken rondom wereldoriëntatie. Deze werkwijze biedt kansen voor zelfstandig en leerlinggecentreerd leren. Tegelijk merken we dat leerlingen gebaat zijn bij een leerstofaanbod waarbij kinderen een breed wereldbeeld kunnen vormen, we vinden het belangrijk dat de kinderen zich kunnen identificeren met de aangeboden stof. We willen leerlingen inspireren en laten zien hoe veelkleurig en multicultureel onze wereld is. Om die reden schaffen we in 2025 een nieuwe WO-methode aan die ons en kinderen helpt om meer planmatig een beeld te vormen dat op passende wijze aansluit bij hun ontwikkeling en interesses. Op dit moment onderzoeken we de bruikbaarheid van drie methodes: Blink wereld, Faqta, Argus Clou. Voor de zomer van 2025 zullen we hierin een keuze maken.

Duurzaamheid en gezondheid

Duurzaamheid hangt samen met grote begrippen zoals milieu, (zwerf)afval, klimaat en natuur. De zorgzaamheid hiervoor leren we kinderen aan door leerlingen vanuit hun directe school en leefomgeving te betrekken. Duurzaamheid zegt echter ook iets over persistentie en verhoudt zich ook tot een gezonde leefstijl ten opzichte van onszelf en de wereld. We hebben voor dit schooljaar een programma opgesteld waarmee we een begin maken met dit grote thema. Hierin pakken we dit thema samen met andere behoeften in de wijk. Door (sociale) armoede, schulden en werkloosheidsproblematiek eten kinderen minder fruit en groentes en ontbijten en bewegen kinderen minder.

We geven hieraan praktisch invulling door samen met kinderen en ouders de schoolomgeving aan te pakken en deze omgeving te betrekken bij deze thema's. **Meer hierover valt te lezen in de bijlage.**

Mediawijsheid

In de groepen 4 tot en met 8 krijgen leerlingen elke week les over mediawijsheid, ICT en computational thinking van een vakdocent. Deze inhoudsdeskundige leert kinderen de basisvaardigheden van ICT en geeft in de hogere groepen aandacht aan Mediawijsheid. ICT-onderwijs vormt een belangrijk aandachtspunt voor toekomstbestendig onderwijs. Maar de ambitie is om mediawijsheid planmatiger aan te pakken. Want hoewel anticiperen op ontwikkelingen en

actualiteit belangrijk blijft, is het ook goed om structureel en preventief te werken aan kennis en vaardigheden. De inhoudelijke lessen zijn terug te vinden in onze Burgerschapsmatrix

Levensbeschouwelijk en godsdienstonderwijs

Vanaf 1 augustus 2019 staat in de wet dat levensbeschouwelijk onderwijs en godsdienstonderwijs ook mogelijk moet zijn op scholen voor openbaar onderwijs. Ouders kunnen bij de school aangegeven of ze voor hun kind gebruik willen maken van levensbeschouwelijk of godsdienstig vormingsonderwijs. Bij voldoende belangstelling vanuit ouders en leerlingen kunnen we één uur per week onderwijs (laten) verzorgen in godsdienstige en levensbeschouwelijke stromingen. Indien de school hiervoor kiest zullen minimaal de vijf grote wereldgodsdiensten en stromingen gelijkwaardig worden behandeld, met het oog op het gelijkheidsbeginsel.

Educatief aanbod

In onze Wereldburgerschapsmatrix is een overzicht te vinden van de lessen en activiteiten die we (deels laten) verzorgen om invulling te geven aan onze opdracht rondom burgerschapsvorming. Thema's zoals mediawijsheid en duurzaamheid zijn uitgesplitst naar groepen.

Kwaliteitscyclus

Uitvoering

Vreedzaam” vormt, als programma, de basis van onze aanpak. In dit programma krijgen meer uniforme uitgangspunten rondom socialiseren en wereldburgerschapsvorming structureel en planmatig aandacht. Dit programma vullen we aan met zaken die we in onze schoolcultuur belangrijk vinden zoals “Ik vind je lief dag” en allerlei vormen van leerlingparticipatie. Deze preventieve en gestandaardiseerde werkwijzen dragen bij aan onze schoolcultuur en wereldburgerschapsonderwijs. Al blijven we in ontwikkeling zodat we ook steeds weer zaken moeten aanpassen aan de actuele situatie.

Naast een breed en actueel lesprogramma willen we ook actief meten en evalueren wat de opbrengsten zijn van ons wereldburgerschapsonderwijs. Wereldburgerschap hangt samen met psycho-sociale ontwikkeling, de (leef)wereld, actualiteit en maatschappelijke tendensen en sentimenten. Hierin speelt ook een subjectieve component een rol. Het ‘ervaren’ van effect van ons wereldburgerschapsonderwijs is dus een belangrijk onderdeel van het meten. Vandaar dat we naast data-verzameling ook in dialoog gaan met collega’s, ouders en leerlingen over hun perceptie op ons wereldburgerschapsonderwijs.

Meetinstrumenten

Twee keer per schooljaar meten we om die reden het effect van ons wereldburgerschapsonderwijs-beleid en brengen we verbeterkansen in kaart. Daarvoor verzamelen en analyseren we de data en inzichten uit onderstaande meetinstrumenten en interventies:

- SMS Peiling Sociale Veiligheid
- SMS Peiling Sociale Veiligheid: met aanvullende vragen over wereldburgerschap
- Leerlingenvragenlijsten Leerling in beeld
- Leerkrachtvragenlijsten Leerling in beeld
- Gesprekken tussen leerkracht en leerling bij opvallende uitkomsten van vragenlijsten
- Groepsgesprekken
- Gesprekken leerlingenraad
- Incidentenoverzicht (map directiekamer)
- Themabijeenkomsten voor ouders, gekozen door ouders
- Inventariseren vragen en wensen tijdens koffie-ochtend

Weging

Het effect van het huidige beleid wordt elk schooljaar 2 keer getoetst (mei en november) door middel van gesprekken, signalen en vragenlijsten. En deze data verzamelen we. De data die we genereren door middel van deze interventies wordt 2 x per jaar (januari en juni) geanalyseerd door:

De verantwoordelijkheid om zaken in kaart te brengen ligt bij:

- Aanspreekpunt sociale veiligheid, vreedzaam en brugfunctionaris
- IB
- Directie
- Manager kinderopvang

Reflectie

Vanuit hun zicht op de ontwikkeling van de leerlingen en de contacten met ouders, komen bovenstaande professionals tot een analyse van bovengenoemde meetinstrumenten (waar actueel en beschikbaar). De uitkomsten worden voorgelegd aan het schoolteam en gebruikt om te komen tot gesprekken in de groepen 4 tot en met 8.

Vanuit conclusies die hier uit voortkomen bedenken betrokkenen samen oplossingen en aanpassingen om het burgerschapsbeleid te verbeteren en activiteiten aan te passen/uit te breiden waar mogelijk en wenselijk. Hierin worden ook afwegingen gemaakt vanuit het oogpunt van haalbaarheid, deskundigheid en kosten. Die aanbevelingen worden verzameld door het aanspreekpunt sociale veiligheid.

Aanpassingen doorvoeren en borgen

Gewenste aanpassingen worden doorgevoerd in het burgerschapsbeleid en activiteitenaanbod. Om zicht te houden op de uitwerking van de nieuwe aanpak worden eventueel ook aanvullende vragen gesteld bij de groepsgesprekken en burgerschapsvragen.

Verantwoording

Het burgerschapsbeleid wordt jaarlijks verantwoord aan het bestuur en de Medezeggenschapsraad. Tijdens één ouderbijeenkomst per jaar en via Social Schools worden ouders geïnformeerd over de ontwikkelingen en de voortgang.

Groepsgesprekken

2x keer jaar worden er groepsgesprekken gevoerd. De onderwijsprofessionals maken hierbij gebruik van de collectieve reflecties vanuit leerlingen om in kaart te brengen hoe het gaat in de groep en hoe de groep kijkt naar de wereld en ons onderwijs daartoe. Naast signalen gebruikt de onderwijsprofessional hiervoor de antwoorden die leerlingen en collega's hebben ingevoerd in de vragenlijsten 'Sociale ontwikkeling en groepsklimaat' (LIB) en 'Scholen op de Kaart' (groep 6 – 8). Verder worden hier de uitkomsten van aanvullende burgerschapsvragen (bijlage) en de incidenten en klachten/signalen vanuit ouders in meegenomen.

Tijdens het groepsgesprek geeft de onderwijsprofessional zelfstandig vorm aan de dialoog in de groep. Hierbij is het uitgangspunt dat leerlingen zichzelf individueel en als groep uitspreken rondom burgerschapsthema's. De meningen mogen er allemaal zijn. En meningen die breed gedeeld worden leiden tot vervolgstappen en acties (waar wenselijk en haalbaar). Zo wordt ons burgerschapsonderwijs (door)ontwikkeld mét de leerlingen zelf.

Afhankelijk van de leeftijd van de kinderen krijgt de dialoog een meer of minder praktische insteek. Dit kan bijvoorbeeld door het gebruik van afbeeldingen en pictogrammen voor jongere kinderen. De kinderen die verbaal sterker zijn kunnen meer vanuit zichzelf praten over de lessen en ervaringen. Hierbij kan de infographic (voorblad en banner in de hal) ook helpend zijn. Bij de lessen wordt naast actuele thema's vanuit de eerder verzamelde data in ieder geval gesproken over hoe de volgende onderwerpen doorwerken in de klas, school en wijk en de wereld. Hierin vieren we successen rondom wat goed gaat én we kijken naar wat we willen verbeteren.

Bespreekpunten zijn:

- Samenleven in de klas, school en wijk
- Conflicten, vandalisme en probleemgedrag
- Gespreksvaardigheden en elkaar begrijpen
- Compassie en empathie
- Je steentje bijdragen. Hoe doe jij dat en waarom?
- Verschillen. Welke ken je? En waar heb je moeite mee en waarom?
- Thema's: mediawijsheid, duurzaamheid en gezondheid

Ouderarena

1 keer per jaar bespreken onze aanpak rondom wereldburgerschap ook met een deel van onze ouderpopulatie. Dat doen we met een selectieve groep ouders omdat een dialoog met deze diepgang niet met een grote groep gevoerd kan worden. Vanzelfsprekend willen we graag alle ouders de kans bieden om mee te praten en dus kunnen ouders zich aanmelden. Het jaar erna kunnen we eventuele nieuwe aanmeldingen de kans bieden om deel te nemen. Zo krijgen we in een inhoudelijke bijeenkomst de kans om ouders te betrekken en informeren over het belang van burgerschapsonderwijs. En kunnen we hun mening en perceptie meenemen bij het aanscherpen van ons wereldburgerschapsonderwijs.

Beleidsaanpassingen

Vastgestelde aanpassingen, aanvullingen en verbeteringen worden opgenomen in het beleid. Deze worden afhankelijk van hun urgentie opgenomen in de jaarplanning. Indien zaken urgent zijn omdat ze het welbevinden van betrokken ouders, leerlingen en collega's onder druk zetten of indien er zaken zijn buiten de school die acuut zijn worden deze natuurlijk met passende urgentie opgepakt. Datzelfde geldt voor zaken die grenzen aan burgerschap die zich openbaren tussen de meting door die gezien worden als acuut.

Zaken die gezien worden als verbetering en aanvulling van ons huidige beleid worden meegenomen in de 'jaarplanning wereldburgerschap' die we vanaf 2025-2026 gaan maken. Dit maakt dat we als team kunnen afwegen hoe deze zaken een planmatige en structurele plek kunnen innemen in ons onderwijs. Waarbij menskracht, expertise, middelen, tijdsinvestering en samenhang met andere vakgebieden kunnen worden afgewogen.

Analyse uitkomsten

Analyse van de resultaten heeft ons inzicht opgeleverd in de groeikansen voor ons burgerschapsonderwijs en knelpunten waar we (binnen onze invloedssfeer) aandacht aan kunnen geven. Dat levert de volgende speerpunten op:

- Leerlingen geven aan dat ze meer aandacht willen voor het oplossen van conflicten. Geïrriteerd raken, boos worden en een misverstand liggen soms nog dicht bij elkaar. En hierin samen afkoelen en werken aan een oplossing die beiden oké vinden, is lastig. Wel hebben we vanaf januari 2025 mediators actief die hierin ook hun steentje kunnen bijdragen. Dat gaat dus op korte termijn al helpen. In de lessen zal verder meer focus gelegd worden op het herkennen van je emoties en het oplossen van hulp vragen, misverstanden, conflicten, ruzie en het oplossen daarvan.
- Er is meer toezicht nodig in de gangen en bij het feitsenhok ten behoeve van sociale veiligheid. We zien in de resultaten echter dat leerlingen ook aangeven dat er significant gepest wordt. We gaan in de groepen 5 tot en met 8 bespreken op welke plekken dat gebeurt en hierin sturen op veiligheid en eigenaarschap bij de groep.
- We zien ook dat er online veel gepest wordt. Leerlingen gebruiken in school geen telefoon of smartwatch. Dit gebeurt dus voornamelijk na of buiten schooltijd. We gaan de ouders van de groepen 6 tot en 8 actief betrekken bij dit vraagstuk door hen informatie te geven over deze signalen, de rol van de ouder en door hen te informeren over toezicht en samenwerking met school.
- Leerlingen geven aan nog meer te willen samenwerken. Hierbij denken ze aan creatieve samenwerking en ook groepsdoorbroken samenwerking. We gaan onderzoeken hoe we deze vorm in de jaarplanning van volgend schooljaar een plaats kunnen geven. Hierover zullen we, ter voorbereiding, ook gesprekken voeren met de leerlingenraad en ouders.
- Leerlingen geven aan dat ze meer willen weten over wereldproblemen en conflicten. En dat ze graag hun steentje bijdragen. De school is zich er bewust van dat ze neutraal dient te blijven in haar positionering hieromtrent. Maar aandacht voor de wereld en haar uitdagingen zien we zeker als kansrijk. We gaan voor volgend schooljaar een overzicht maken waarin we per leerjaar in kaart brengen hoe we op de actualiteit buiten de school kunnen reflecteren op een wijze die past bij de ontwikkeling en leeftijd van de leerlingen. Ook gaan we deze doorgaande lijn koppelen aan de blokken van Vreedzaam. Als voorbeeld kunnen we bij Blok 2 over conflicten ook leerlingen betrekken bij het in kaart brengen van conflicten in de wijk (wijkagent), in ons land (zoals een vuurwerkbom die geplaatst wordt) of in de wereld. Hierin is ook gelijk een steeds bredere scope te zien. Maar ook een systematiek waarbij de leerlingen meer eigenaarschap krijgen om zelf ook met het thema aan het werk te gaan.

Wetgeving en kerndoelen

Sinds 2006 is iedere school bij wet verplicht om aandacht te besteden aan wereldburgerschapsvorming. Op 17-11-2020 heeft de Tweede Kamer ingestemd met de nieuwe aangepaste wereldburgerschapswet (de wet is ingegaan op 01-08-2021). De nieuwe wet heeft als doel het versterken van het wereldburgerschapsonderwijs en het verduidelijken van de taken en de rollen van het bestuur en de school. Wereldburgerschapsonderwijs krijgt met de wet ook een meer verplichtend karakter. De wettelijke wereldburgerschapsopdracht bepaalt:

1. Het onderwijs bevordert actief wereldburgerschap en sociale cohesie op doelgerichte en samenhangende wijze, waarbij het onderwijs zich in ieder geval herkenbaar richt op:
  - a. Het bijbrengen van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat, zoals verankerd in de Grondwet, en de universeel geldende fundamentele rechten en vrijheden van de mens, en het handelen naar deze basiswaarden op school
  - b. Het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties die de leerling in staat stellen deel uit te maken van en bij te dragen aan de pluriforme, democratische Nederlandse samenleving
  - c. Het bijbrengen van kennis over en respect voor verschillen in godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap of seksuele gerichtheid alsmede de waarde dat gelijke gevallen gelijk behandeld worden.
2. Het bevoegd gezag draagt zorg voor een schoolcultuur die in overeenstemming is met de waarden, bedoeld in 1a, creëert een omgeving waarin leerlingen worden gestimuleerd actief te oefenen met de omgang met en het handelen naar deze waarden en draagt voorts zorg voor een omgeving waarin leerlingen en personeel zich veilig en geaccepteerd weten, ongeacht de in 1c, genoemde verschillen.

Wat betekent de wet concreet voor onze school? Onze school dient allereerst een eigen visie en eigen doelen te ontwikkelen voor wereldburgerschapsonderwijs. Op basis van onze visie en onze doelen kunnen we dan een samenhangend programma (curriculum) voor de wereldburgerschapsvorming van onze leerlingen ontwikkelen. Het curriculum zal moeten verduidelijken hoe wij wereldburgerschap in de verschillende leerjaren bevorderen, wat leerlingen concreet leren en hoe er geëvalueerd wordt. Ook spreekt het wetsvoorstel over basiswaarden van de democratische rechtsstaat. Onze school zal helder maken op welke manier deze basiswaarden herkenbaar in ons onderwijsvorm krijgen. Ons schoolbestuur (het bevoegd gezag) heeft een zorgplicht voor de schoolcultuur. De regering vraagt een bredere basis te creëren om te kunnen ingrijpen indien een schoolcultuur antidemocratische elementen bevat.

We houden zelf ruimte om inhoud en vorm te geven aan wereldburgerschapsonderwijs. Dat is het logische gevolg van de vrijheid van onderwijs. Maar, de wet laat zien dat er wel een aantal zaken verplicht is:

Wettelijke verplichting op het gebied van burgerschapsonderwijs:	
1	Zorgen voor kennis van de democratie en de rechtsstaat zelf, alsmede de grondrechten
2	Zorgen voor kennis van en inzicht in de werking van en respect voor de basiswaarden
3	In ieder geval (ook) aandacht besteden aan vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit
4	Ontwikkelen van sociale competenties
5	Ontwikkelen van maatschappelijke competenties
6	Een oefenplaats zijn waarin actief kan worden geoefend met de basiswaarden

Basiswaarden van de democratische rechtsstaat

Een belangrijk aspect van de wettelijke wereldburgerschapsoopdracht is de bevordering van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat. De relevante basiswaarden voor het onderwijs zijn vastgelegd in het wettelijke kader. Het gaat om:

Relevante basiswaarden voor het onderwijs	
Vrijheid van meningsuiting	Afwijzen van onverdraagzaamheid
Gelijkwaardigheid	Afwijzen van discriminatie
Begrip voor anderen	Autonomie
Verdraagzaamheid (tolerantie)	Verantwoordelijkheidsbesef

Wereldburgerschapsonderwijs

Onze aanpak Wereldburgerschap sluit aan bij de nieuwe wetgeving rondom wereldburgerschapsonderwijs, bij verwachte veranderingen in het onderwijscurriculum en bij internationale afspraken zoals de voor 2030 te verwezenlijken Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties. Volgens deze afspraken moet óók expliciet Wereldburgerschap in het onderwijs verankerd worden.

Met onderwijs in wereldburgerschap kun je je leerlingen helpen kritische en zelfstandige wereldburgers te worden, die midden in onze diverse samenleving staan. Wereldburgers:

- Weten wie ze zijn of willen worden en staan open voor anderen;
- Zijn betrokken bij de wereld, ver weg en dichtbij;
- Beseffen dat wat ze doen, impact heeft op de rest van de wereld;
- Zetten zich in voor een vreedzame, rechtvaardige en duurzame internationale samenleving, waarin iedereen meetelt.

Kinderen ontdekken dat ze verbonden zijn met de rest van de wereld en hier een actieve rol in kunnen spelen. Het is belangrijk dat je steeds verbinding legt met het dagelijks leven van je leerlingen.

Kerdoelen

De huidige kerndoelen zijn sinds 2006 van kracht. Het zijn er 58 en ze bestrijken de leergebieden: Nederlands, Engelse taal, (Friese taal), rekenen/wiskunde, oriëntatie op jezelf en de wereld, kunstzinnige oriëntatie en bewegingsonderwijs. Onlangs publiceerde het SLO de concept kerndoelen voor wereldburgerschap. Aangezien dit een conceptversie betreft gaan we in dit document zo veel mogelijk uit van de huidige kerndoelen. Wanneer de nieuwe kerndoelen officieel zijn wordt dit aangepast.

De kerndoelen voor elk leergebied worden voorafgegaan door een beschrijving van de karakteristiek van het leergebied. Een overzicht van de kerndoelen met karakteristieken staat in het kerndoelenboekje (SLO). In het hoofdstuk Oriëntatie op jezelf en de wereld staat: in dit leergebied oriënteren leerlingen zich op zichzelf, op hoe mensen met elkaar omgaan, hoe ze problemen oplossen en hoe ze zin en betekenis geven aan hun bestaan. De kerndoelen gelinkt aan wereldburgerschap zijn als volgt:

Kerdoel - Nederlands - De leerlingen leren:	
3	Informatie te beoordelen in discussies en in een gesprek dat informatief of opiniërend van karakter is en leren met argumenten te reageren.
6	Informatie en meningen te ordenen bij het lezen van school- en studieteksten en andere instructieve teksten, en bij systematisch geordende bronnen, waaronder digitale bronnen.
7	Informatie en meningen te vergelijken en te beoordelen in verschillende teksten.
8	Informatie en meningen te ordenen bij het schrijven van een brief, een verslag, een formulier of een werkstuk. Zij besteden daarbij aandacht aan zinsbouw, correcte spelling, een leesbaar handschrift, bladspiegel, eventueel beeldende elementen en kleur.

Kerdoel - Oriëntatie op jezelf en de wereld - De leerlingen leren:	
34	Zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.
35	Zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument
36	Hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en hun rol als burger.
37	Zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.
38	Hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met seksualiteit en met diversiteit binnen de samenleving, waaronder seksuele diversiteit.
39	Met zorg om te gaan met het milieu.

43	Hoe je weer en klimaat kunt beschrijven met behulp van temperatuur, neerslag en wind.
44	Bij producten uit hun eigen omgeving relaties te leggen tussen de werking, de vorm en het materiaalgebruik.
45	Oplossingen voor technische problemen te ontwerpen, deze uit te voeren en te evalueren.
47	De ruimtelijke inrichting van de eigen omgeving te vergelijken met die in omgevingen elders, in binnen- en buitenland, vanuit de perspectieven landschap, wonen, werken, bestuur, verkeer, recreatie, welvaart, cultuur en levensbeschouwing. In ieder geval wordt daarbij aandacht besteed aan twee lidstaten van de Europese Unie en twee landen die in 2004 lid werden, de Verenigde Staten en een land in Azië, Afrika en Zuid-Amerika.
48	Over de maatregelen die in Nederland genomen worden/werden om bewoning van door water bedreigde gebieden mogelijk te maken.
49	Over de mondiale ruimtelijke spreiding van bevolkingsconcentraties en godsdiensten, van klimaten, energiebronnen en van natuurlandschappen zoals vulkanen, woestijnen, tropische regenwouden, hooggebergten en rivieren.
50	Omgaan met kaart en atlas, beheersen de basistopografie van Nederland, Europa en de rest van de wereld en ontwikkelen een eigentijds geografisch wereldbeeld.
51	Gebruik te maken van eenvoudige historische bronnen, zoals aanwezig in ons cultureel erfgoed, en ze leren aanduidingen van tijd en tijdsindeling te hanteren.
52	Over kenmerkende aspecten van de volgende tijdvakken: jagers en boeren; Grieken en Romeinen; monniken en ridders; steden en staten; ontdekkers en hervormers; regenten en vorsten; pruiken en revoluties; burgers en stoommachines; wereldoorlogen en holocaust; televisie en computer. De vensters van de canon van Nederland dienen als uitgangspunt ter illustratie van de tijdvakken.
53	Over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die aan de hand van voorbeelden verbinden met de wereldgeschiedenis.

Kerdoel - Kunstzinnige oriëntatie - De leerlingen verwerven:

56	Kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.
----	--

School en populatie

Schoolomschrijving

OBS Leeuwerikhoeve is een openbare basisschool met 203 leerlingen verdeeld over 12 groepen. OBS Leeuwerikhoeve valt onder de Stichting De Haagse Scholen.

Omgeving

OBS Leeuwerikhoeve bevindt zich in de wijk Mariahoeve, een wijk in het Noordwesten van Den Haag. De school staat in de buurt Burgen en Horsten. De wijk is in de jaren 50 en begin jaren 60 van de vorige eeuw gebouwd.

De Leeuwerikhoeve ligt in het Haagse deelgebied Haagse Hout, in de wijk Mariahoeve. De Leeuwerikhoeve is de enige openbare school in de wijken Mariahoeve en Bezuidenhout. Deze wijk kenmerkt zich door een ruime opzet met veel groen. Maar ook door armoedeproblematiek en een bepaalde mate van segregatie. Een deel van de bewoners in de wijk leeft rond of onder het sociale minimum. Er zijn relatief veel eenoudergezinnen. Het ontbreken van bestaanszekerheid, wantrouwen in instanties in combinatie met problematiek zoals schulden en een verslechterde lichamelijke en psychische gezondheid, hebben invloed op de thuissituaties van de wijkbewoners. Dit geldt ook voor de thuissituaties van een deel van onze leerlingen. Zij groeien op in armoede in financieel en sociaal uitdagende omstandigheden.

In de afgelopen jaren heeft deze 'uitzichtloosheid' ook geleid tot problemen in de wijk en ook bij ons op school. De straatcultuur en de schoolcultuur botsen (en botsen) op bepaalde vlakken. Er was sprake van polarisatie en ongewenst gedrag op het schoolplein en ook in de school (ook door ouders/verzorgers). De afgelopen 2 jaar is er veel energie en aandacht besteed aan het met elkaar in gesprek gaan, het stellen van grenzen en het creëren van een veilige schoolcultuur

Aandachtspunten

In onze multiculturele wijk zien we bovengemiddelde uitdagingen rondom opvoedvaardigheden, het spreken van de Nederlandse taal, armoede en schulden, psychische problematiek, werkloosheid en arbeidsongeschiktheid, onveilige straatcultuur, radicalisering, polarisatie, vandalisme en diefstal.

De wijk kent een sterke sociale cultuur. Bewoners van eenzelfde culturele achtergrond vinden elkaar vaak in de taal of het sociale netwerk. En hoewel deze hang naar veiligheid begrijpelijk is, draagt dit ook ongewild bij aan meer segregatie tussen wijkbewoners. In onze schoolpopulatie zien we ouders met uiteenlopende opleidingsaard van praktisch tot theoretisch.

Tot slot zien we steeds vaker arbeidsmigranten die tijdelijk in onze omgeving komen werken en wonen (expats). Zij zijn de taal Nederlandse taal vaak ook niet machtig, maar willen wel dat hun kind de Nederlandse taal leert spreken. De wijk is daarmee zeer divers en kleurrijk. En daarmee een kansrijke voedingsbodem voor krachtig en breedvormend burgerschapsonderwijs. Samenwerken en jezelf hierin ontvankelijk opstellen voor andere meningen vraagt echter om kwetsbaarheid en vertrouwen. En dat vraagt tijd en aandacht vanuit de school.

Hoe geven ons onderwijs vorm als antwoord hierop?

Onze schoolpopulatie kenmerkt zich als minder sociaal vaardig. Kleuters zijn vaker niet zindelijk, kunnen niet op een stoel zitten of zijn niet gewend aan voorlezen. Ook kunnen ze vaker minder goed omgaan met autoriteit. Leerlingen groeien vaker op met het wereldbeeld dat het 'recht van de sterkste' telt en dat je moet 'vechten voor je plek' op de wereld. Ook zien we dat leerlingen vaker een minder goed zelfbeeld hebben, hetgeen ook bevestigd wordt in onze monitoring van de sociaal emotionele ontwikkeling. Verder zien we dat kinderen veel tijd, structuur, regelmaat en bevestiging nodig hebben om vertrouwen op te bouwen om zichzelf te durven ontwikkelen.

Sociale veiligheid

Sinds 2024 werken we met krachtig sociaal veiligheidsbeleid en een stappenplan grensoverschrijdend gedrag (zie bijlage); Dit beleid geeft inzicht in wat wij samen doen om de veiligheid te ontwikkelen en onderhouden, hoe we de veiligheid monitoren en hoe we handelen als de veiligheid onder druk komt te staan. Om de sociale veiligheid te waarborgen en onderhouden hebben we de volgende voorzieningen:

Sociaal veiligheidsbeleid

&

Protocol grensoverschrijdend gedrag, time-out, schorsen en verwijderen

Sociaal veiligheidsbeleid

Wij willen onze kinderen een veilig leef- en pedagogisch klimaat bieden.

We vinden het belangrijk dat kinderen zich op een prettige en positieve manier kunnen ontwikkelen. De leerkrachten kunnen deze ontwikkeling bevorderen door het scheppen van een veilig klimaat en een prettige werksfeer in de groep en op het schoolplein. Wij gebruiken het programma Vreedzaam wat inhoudt dat er aandacht besteed wordt aan verantwoordelijkheidsbesef voor zichzelf en de ander en dat ze open staan voor de verschillen tussen mensen.

"Want alle leerlingen, professionals, ouders en bezoekers van het kindcentrum horen zich hier prettig, veilig en welkom te voelen"

Schoolmaatschappelijk werk (SMW)

De schoolmaatschappelijk werker komt vanuit SMW+. SMW+ is een onderdeel van Stichting Xtra. Hij ondersteunt de KC bij vragen over de sociale redzaamheid van kinderen en ouders en kan contact leggen met instanties die hierbij kunnen helpen. De schoolmaatschappelijk werker is de schakel tussen school en koppelmaatje van Randon Joo. Dit houdt in dat bij leerlingen waar schoolmaatschappelijk werk niet voldoende effectief is, opgeschaald kan worden naar de jeugdzorg. Ook kan de schoolmaatschappelijk werker een beperkt aantal gesprekken voeren met leerlingen om te zorgen dat zij wat beter in hun vel gaan zitten. Tenslotte woont de schoolmaatschappelijk werker de MDO's bij waar wenselijk.

Aandachtsfunctionaris Kindermishandeling en Huiselijk Geweld (AFHKM)

De aandachtsfunctionaris draagt zorg voor de meldcode. De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is beschreven in de instellingscode. De aandachtsfunctionaris zorgt dat alle collega's op de hoogte zijn van de inhoud van de meldcode en dat ze weten wat hun taken en verantwoordelijkheden zijn. Deskundigheidsbevordering hieromtrent staat in de planning voor schooljaar 2025-2026. Op dit moment staat onze aanpak al in de schoolgids, we bespreken het onderwerp bij themabijeenkomsten met ouders (misbruik). Intern bespreken we te nemen stappen en afwegingen bij acute (maandelijks). En we bespreken en wegen zorgen voorafgaand aan elk MDO per casus.

Gedragscode leerlingen en ouders

We hebben met elkaar afspraken gemaakt over welk gedrag wel/niet grensoverschrijdend is en welke consequenties daar tegenover staan. Hierin hebben we alle vormen van

grensoverschrijding gespecificeerd van fysiek tot indirect of door het maken van video-opnamen en het maken/tonen van discriminerende uitingen.

We zien hierbij alle gedragingen die het gevoel van onveiligheid teweeg brengen als grensoverschrijdend. En dus ook het afwijzen van vormen van culturele, seksuele en religieuze diversiteit vallen hier onder. Ook wordt er veel geleerd vanuit het contact met leerlingen en ouders. We stimuleren gesprekken in de klas over verschillende culturele en religieuze achtergronden om wederzijds respect en begrip te vergroten. De belangrijkste afspraken met betrekking tot de omgang met diversiteit hebben we vastgelegd in de grondwet. Daarnaast maakt iedere klas eigen afspraken over de onderlinge omgang.

Aanpak bij grensoverschrijdend gedrag (zie bijlage)

Als er grensoverschrijdend gedrag plaatsvindt dat een negatieve invloed heeft op het veiligheidsgevoel van aanwezigen in het Kindcentrum, dan vraagt dat om actie. Hieronder staan de acties stapsgewijs in een schema weergegeven. Hierbij geldt dat het welbevinden van alle aanwezigen centraal staat. Dus van kinderen, professionals, ouders en ook van het kind dat grensoverschrijdend gedrag vertoont.

(Herstel)gesprekken

Als een leerling door zijn of haar grensoverschrijdende gedrag een stap opschuift in het stappenplan krijgt een leerling persoonlijk uitleg. Een stap kan (door de vorige stappen die het kind eerder zijn uitgelegd) nooit een verrassing zijn. Er wordt besproken dat het kind een stap opschuift en waarom deze stap wordt genomen, waar mogelijk wordt het kind alsnog gevraagd/geholpen om het juiste gedrag te laten zien. Indien een sanctie nodig is, bespreekt de professional vooraf ook, dat er een herstelgesprek plaats zal vinden, nadat de sanctie is afgerond. Het herstelgesprek heeft als doel om de sanctie af te sluiten. Als een kind straf heeft gehad, dan reflecteren we samen op het effect en welbevinden van het kind tijdens en na de straf. Ook kijken we vooruit om met het kind te bespreken hoe we verder gaan. Een afgeronde sanctie geeft een kind ruimte voor nieuwe kansen. Van het herstelgesprek kan de professional een verslag maken, afhankelijk van de ernst van het gedrag en de omvang van de sanctie.

Mediatoren

Binnen Vreedzaam werken we (vanaf januari 2025) met mediators van groep 7 en 8 (en later in het schooljaar groep 6). De leerlingen krijgen een tijdvak in een weekrooster waarop ze 'dienst' hebben op het plein. We maken bij de pleinuitgang, duidelijk zichtbaar welke leerling aanspreekpunt is op welk moment. Leerlingen die willen gaan mediëren solliciteren naar deze taak en/of ze worden voorgedragen door klasgenoten. De leerlingen die als gemiddeld tot bovengemiddeld sociaalvaardig worden beschouwd of hier een behoefte toe voelen, kunnen deelnemen aan een training om te leren mediëren. Daarna ontvangen de leerlingen een diploma en kiezen ze om als mediator

leeftijdsgenoten te gaan helpen bij het oplossen van conflicten. Hierbij hanteren ze de stappen voor mediatie die we alle leerlingen aanleren. Zo weten leerlingen met een conflict wat de rol en werkwijze is van de mediators. Leerlingen met een conflict kunnen op gepaste en afgesproken momenten een mediator om hulp vragen. Deze mediator neemt leerlingen mee naar een mediatieplek, zoals aan de tafel, naast beide pleiningangen. Daar doorlopen ze met elkaar de stappen om tot een win-win-oplossing te komen. Als deze ondersteuning nog geen uitweg biedt, vraagt de mediator hulp aan de leerkracht.

Wanneer er grotere conflicten plaatsvinden op school zullen de leerkrachten deze gesprekken op zich nemen, eventueel ondersteund door de anti-pestcoördinator, intern begeleider of directie.

Zichtbaarheid

Wereldburgerschap is in onze school o.a. zichtbaar:

- In ieder lokaal is 1 m² ingeruimd voor 'Vreedzaam': de klassenafspraken en de belangrijke woorden van het actuele thema zijn altijd zichtbaar.
- Onze grondwet hangt in elke (buiten)ruimte in en buiten de school en is duidelijk zichtbaar.
- De stappenplannen rondom conflicten en het oplossen hiervan zijn duidelijk zichtbaar net als onze mediators en wanneer deze dienst hebben.
- Er worden inloopochtenden georganiseerd voor ouders om te verbinden en over maatschappelijk relevante onderwerpen te leren.
- Naast wat we onderwijzen over wereldburgerschap hebben onze leerkrachten een voorbeeldfunctie, die misschien nog wel belangrijker is dan wat er wordt onderwezen.
- Onze schoolbibliotheek is vernieuwd, er zijn nu meer inclusieve boeken die aansluiten bij onze leerlingenpopulatie. Deze boeken zijn eenvoudig te lenen door ouders en leerlingen.
- In onze school hangen veelkleurige foto's van onze leerlingen met ouders in feestkleding tijdens het multiculturele-zomerfeest. Hiermee willen we ook het signaal afgeven dat deze diversiteit er mag zijn en hoort bij onze school.

Burgerschapsvragen

Weging : vijfpuntschaal (1 niet mee eens – 5 helemaal mee eens)

1. Als het jaar start werken we samen met de juf/meester aan een veilige en fijne klas.
2. In mijn klas hebben we klassenafspraken die we met de klas hebben gemaakt
3. De klassenafspraken maken het leuker en fijner in de klas
4. Ik voel me onderdeel van de klas. Ik mag er zijn en dat voelt ook zo.
5. We hebben op school taken (planten water, vegen, licht uitdoen, tafels schoonmaken) waarmee we de school leuker, veiliger en opgeruimder maken
6. We leren samenwerken op school door activiteiten en oefeningen in de (gym)les
7. We werken ook met andere klassen samen. Zo voelen we ons allemaal deel van de school.
8. Ik begrijp waarom we een grondwet hebben op school
9. Ik weet dat het belangrijk is om positief over mezelf en anderen te praten
10. Ik kan conflicten met anderen op een Vreedzame manier oplossen.
11. Als ik een conflict zelf niet kan oplossen. Dan kan ik hulp vragen aan een mediator.
12. De mediators zijn zichtbaar en betrouwbaar.
13. Ik durf een mediator om hulp te vragen als ik een conflict heb.
14. Er volgt een sanctie als ik me niet aan de grondwet houd en dat weet ik.
15. Op school hebben we een leerlingenraad. Daarin zitten leerlingen uit alle klassen
16. Ik weet dat de leerlingenraad praat over schoolzaken.
17. Onze leerlingenraad is gekozen. Dat komt omdat deze leerlingen de meeste stemmen krijgen van alle kinderen uit hun klas.
18. Ik weet dat deze manier van stemmen democratisch heet.
19. Op onze school telt elke stem. We luisteren dus ook naar iemand die het niet eens is met wat we meestal vinden.
20. Op school onderzoeken waarover mensen soms een verschil van mening kunnen hebben.
21. Verschillen in huidskleur, geloof, geaardheid, cultuur, nationaliteit en uiterlijk zijn op onze school welkom!
22. We mogen meedenken en meestemmen over activiteiten op school zoals “Ik vind je lief dag”, schoolreis en het “zomerfeest”
23. Op school krijgen we les over sociale media en de computer en hoe je hier veilig mee om kunt gaan.
24. In de klas praten we over wereldproblemen zoals oorlog, milieu, rampen en honger.
25. Maar we praten ook over problemen dichtbij zoals in ons land, de stad, of onze wijk.
26. Geef aan hoe erg je bezorgd bent over het milieu, planten en dieren.
27. Geef aan hoe erg je zorgen hebt over oorlog en vechten dichtbij of ver weg.
28. Geef aan hoe veel zorgen je hebt over honger en armoede.
29. De school organiseert of activiteiten om de wereld (dichtbij) iets beter te maken.
30. Ik weet dat de school samenwerkt met anderen in de wijk zoals ouders, lichtpuntjes, maatschappelijk werk, politie en de gemeente.

Bijlagen

- Visie op Wereldburgerschap bij De Haagse Scholen
- Onze school

Visie op Wereldburgerschap bij De Haagse Scholen

De Haagse Scholen staan voor openbaar en inclusief onderwijs. Onze stichting is een actieve en belangrijk participant in het sociale domein van de (lokale) samenleving in Den Haag en omgeving. Het is onze taak, en ons voorrecht, om kinderen voor te bereiden op hun rol in die samenleving én in de wijde wereld daarbuiten.

Op onze openbare scholen is iedereen welkom. Wat betekent dat voor ons handelen, wat doen we daarin wel en niet? Op onze scholen kan geoefend worden op een leven als wereldburger. Wij willen dat kinderen onbevangen en nieuwsgierig kunnen zijn. Naar de ander, naar de wereld om hun heen en naar zichzelf. Hierbij past een zo groot mogelijke diversiteit aan leerlingen, medewerkers en ouders. En een lesprogramma gericht op wereldburgerschap met aandacht voor grondrechten en de democratische grondbeginselen. Wereldburgerschap is geen methode, het is een manier van leven en omgaan met elkaar en de wereld. En daarbij neemt iedereen zijn eigen verhaal mee.

De ontmoeting met de ander is belangrijk. Daarbij worden verschillen niet weggepoetst, maar besproken en gerespecteerd. Bij De Haagse Scholen leren we van elkaars verschillen. We zijn nieuwsgierig naar het verhaal van de ander. We dragen zorg voor elkaar en voor onze omgeving. School is de plek waar je de hele wereld ontmoet, het is een belangrijk knooppunt van verhaallijnen. Dat maakt ons leven rijker, en geeft elk kind een brede basis voor een kansrijker leven in deze (soms complexe) wereld.

Onze school

Gegevens van de school	
Brinnummer	19yx
Schoolnaam	OBS De Leeuwerikhoeve
Directeur	R. van der Gaag
Adres, Postcode, Plaats en Telefoonnummer	Walenburg 25 - 2591 BR Den Haag Telefoon: 070 – 385 65 63
E-mailadres	Info@obsleeuwerikhoeve.nl
Website	Www.obsleeuwerikhoeve.nl

Verantwoordelijkheden en beleidstaken

Het realiseren van wereldburgerschapsonderwijs vraagt bepaalde verantwoordelijkheden van ons team. Een heldere taakverdeling is daarom vereist. Deze taakverdeling is onderdeel van de kwaliteits- en evaluatiecyclus die we gaan uitwerken.

Wat	Wie	Wanneer
Uitwerken kwaliteits- en evaluatiecyclus	Directie	2025
Metingen	KC/ Directie	Januari en mei
Afname vragenlijsten, groeps gesprekken en inventariseren reflectie ouders, leerlingen en team	KV-ers/ GV-ers	Januari en juni
Wereldburgerschap vervolg implementatieproces nav gestelde doelen	Directie en werkgroep	2025-2026
Doorontwikkeling schoolgids en jaarplan	Directie	april 2025
Themavoorbereiding	Clusters	2025-2026

Aspect	Korte typering
Kindcentrum De Leeuwerikhoeve	In ons kindcentrum werken professionals elke dag aan het bewaken, beschermen en bevorderen van een veilige en sociale ontwikkeling. Deze aanpak vraagt echter om randvoorwaarden en uniformiteit. Een consistente aanpak zorgt immers voor herkenbaarheid, voorspelbaarheid en ook geeft deze aanpak mogelijkheden om de gewenste situatie te handhaven. Zo leren we en ontwikkelen we gewenst sociaal gedrag en werken we aan vaardigheden die in school, op straat, op werk en thuis van groot belang zijn voor het welbevinden en sociale relaties.
De leerlingen	OBS de Leeuwerikhoeve is een school met een zeer diverse en biculturele leerlingpopulatie en daar zijn we trots op. Onze school heeft 203 leerlingen. De kinderen die de school bezoeken komen veelal uit de buurt. We hebben op schoolkinderen die in Nederland zijn geboren en kinderen die buiten Nederland zijn geboren waarvan de ouders een vluchtgeschiedenis hebben. Ook hebben we kinderen waarvan de ouders hier voor hun werk naar toe zijn verhuisd.
De ouders	<p>In onze schoolpopulatie zien we ouders met uiteenlopende opleidingsaard Van praktisch tot theoretisch. En tot slot zien we steeds vaker arbeidsmigranten die tijdelijk in Onze omgeving komen werken en wonen (expats). Zij zijn de Nederlandse taal vaak ook niet machtig, maar willen wel dat hun kind de Nederlandse taal leert spreken.</p> <p>Ouderbetrokkenheid:</p> <p>Door corona, de taalbarrière en de noodzaak voor ouders om te werken, is de ouderbetrokkenheid lager dan wenselijk. Ongeveer 10% van de ouders helpt mee bij schoolactiviteiten. Ouders helpen met hand- en spandiensten, gaan mee met uitjes, helpen op sportdagen en feesten. Door het opstarten van een wekelijkse Taalklas en een conversatiegroep komen steeds meer ouders de school in. Zij willen hier ook graag iets voor terugdoen, door te helpen in de school. En ze voelen zich meer comfortabel om vragen te stellen en koffie/thee te komen drinken.</p> <p>We zoeken naar manieren om de betrokkenheid van ouders te vergroten, omdat we sterk geloven in de driehoek leerling-ouders-school. Elke week is er een inloophmoment waarbij ouders in de klassen kunnen rondkijken en waar ze kunnen meedoen met activiteiten met</p>

Aspect	Korte typering
	<p>hun kind. We hebben tijdens schooljaar 2023-2024 een cultureel zomerfeest georganiseerd waar we met ouders samenwerkten om dit te organiseren.</p> <p>Er is een bibliotheek waaruit ouders boeken kunnen lenen om thuis voor te lezen. We organiseren koffie-ochtenden met een thema om ouders te ondersteunen rondom kindontwikkeling en opvoeding. Er wordt een schooltuin gerealiseerd waarin kinderen, ouders en de wijk samen kunnen optrekken.</p> <p>In 2025 organiseren we ook een ouderfocusgroep om ouders te bevragen over hun ideeën rondom de school en de schoolwerkwijzen. Deze constructieve bijeenkomst heeft als doel om samenwerking en afstemming verder te verbeteren.</p> <p>Ouderraad (OR): Sinds dit schooljaar is er weer een ouderraad (OR) die een actieve bijdrage levert aan de ontwikkeling van de school. Mede hierdoor wordt de ouderbetrokkenheid bevorderd. De OR is actief betrokken bij het organiseren van alle grotere evenementen voor de leerlingen (en ouders).</p> <p>Medezeggenschapsraad (MR): Wij hebben een actieve MR die is samengesteld uit 4 leden. Twee leden zijn afkomstig uit de personeelsgeleding. De oudergeleding is voor de komst van de nieuwe directie gevraagd binnen de groep ouders en verzorgers die toen op de school actief waren.</p>
Het gebouw	<p>Grondige renovatie of nieuwbouw is noodzakelijk. Het is onze ambitie om over 3 tot 5 jaar gebruik te kunnen gaan maken van het (ver)nieuw(d)e gebouw. Daarbij willen we van het gebouw een 'community center' maken waar wijkbewoners van jong tot oud elkaar ontmoeten.</p> <p>Dat betekent dat de onderwijsopdracht verbinding krijgt met een voorschools-, een tussenschools- en een nachools aanbod. En dat we ook sociale partners zoals wijkcentrum, jeugdgezondheidszorg, logopedist, schooltandarts, fysiotherapeut en huisarts graag een plek willen gunnen in en om ons gebouw. Hiertoe hebben we al concrete stappen gezet. Als we gelijke kansen willen bieden aan onze doelgroep, dan bieden we hen een bekende en veilige plek waar zij binnen en buiten schooltijd gebruik kunnen maken van eerder genoemde diensten. Dat maakt daarmee ook samenwerking en doorverwijzing eenvoudiger en meer laagdrempelig.</p>

Aspect	Korte typering
De omgeving	<p>De Leeuwerikhoeve ligt in het Haagse deelgebied Haagse Hout, in de wijk Mariahoeve. De Leeuwerikhoeve is de enige openbare school in de wijken Mariahoeve en Bezuidenhout. Deze wijk kenmerkt zich door een ruime opzet met veel groen. Maar ook door armoedeproblematiek en een bepaalde mate van segregatie. Een deel van de bewoners in de wijk leeft rond of onder het sociale minimum. Er zijn relatief veel eenoudergezinnen. Het ontbreken van bestaanszekerheid, wantrouwen in instanties in combinatie met problematiek zoals schulden en een verslechterde lichamelijke en psychische gezondheid, hebben invloed op de thuissituaties van de wijkbewoners. Dit geldt ook voor de thuissituaties van een deel van onze leerlingen. Zij groeien op in armoede in financieel en sociaal uitdagende omstandigheden.</p> <p>In de afgelopen jaren heeft deze 'uitzichtloosheid' ook geleid tot problemen in de wijk en ook bij ons op school. De thuiscultuur en de schoolcultuur botsten (en botsen) op bepaalde vlakken. Er was sprake van polarisatie en ongewenst gedrag op het schoolplein en ook in de school (ook door ouders/verzorgers). De afgelopen 2 jaar is er veel energie en aandacht besteed aan het met elkaar in gesprek gaan, het stellen van grenzen en het creëren van een veilige schoolcultuur</p>

Aandachtspunten

Aandachtspunten overkoepelend	<p>In onze multiculturele wijk zien we bovengemiddelde uitdagingen rondom opvoedvaardigheden, het spreken van de Nederlandse taal, armoede en schulden, psychische problematiek, werkeloosheid en arbeidsongeschiktheid, onveilige straatcultuur, radicalisering, polarisatie, vandalisme en diefstal.</p> <p>De wijk kent een sterke sociale cultuur. Bewoners van eenzelfde culturele achtergrond vinden elkaar vaak in de taal of het sociale netwerk. En hoewel deze hang naar veiligheid begrijpelijk is, draagt dit ook ongewild bij aan meer segregatie tussen wijkbewoners. In onze schoolpopulatie zien we ouders met uiteenlopende opleidingsaard van praktisch tot theoretisch.</p> <p>Tot slot zien we steeds vaker arbeidsmigranten die tijdelijk in onze omgeving komen werken en wonen (expats). Zij zijn de taal Nederlandse taal vaak ook niet machtig, maar willen wel dat hun kind de Nederlandse taal leert spreken. De wijk is daarmee zeer divers en kleurrijk. En daarmee een kansrijke voedingsbodem voor krachtig en breedvormend burgerschapsonderwijs. Samenwerken en jezelf</p>
-------------------------------	---

	<p>hierin ontvankelijk opstellen voor andere meningen vraagt echter om kwetsbaarheid en vertrouwen. En dat vraagt tijd en aandacht vanuit de school.</p>
Aandachtspunten sociale ontwikkeling	<p>Onze leerlingen leven vaak in twee werelden: een thuiswereld en een schoolwereld. Hierdoor hebben ze vaak te maken met verschillende sociale normen en waarden vanuit hun eigen cultuur, andere culturen en de schoolcultuur. Het blijft zoeken naar een balans hierin. Door het toepassen van school- en klassenregels en gebruik te maken van 'Onze grondwet' proberen we hierover met elkaar in gesprek te gaan én blijven en gezamenlijkheid te vinden in onze verschillen. Het is voor ons hierbij van essentieel belang dat we de ouders hierbij betrekken.</p>
Aandachtspunten democratisch burgerschap en tot de basiswaarden	<p>Juist door de vele verschillende achtergronden van onze leerlingen komt het voor dat er thuis verschillende of tegenstrijdige dingen worden verteld. Het checken van een verhaal van een kind met het verhaal van ouders is dan ook nodig. Binnen school maken we maatschappelijke vraagstukken die aan de orde komen bespreekbaar, hierin is ieders mening belangrijk. Het gaat om het luisteren naar elkaar. Soms komt er iets voor dat neigt naar polarisatie, ook dan wordt het gesprek aangegaan met leerlingen en/of ouders. We houden hierbij wel altijd vast aan de kaders van de democratische rechtsstaat. Onverdraagzaamheid op welk vlak dan ook wijzen wij af. We hebben het protocol grensoverschrijdend gedrag opgesteld om zo te werken aan een veilige schoolomgeving.</p>
Aandachtspunten participatief burgerschap	<p>Alles wat we doen en bedenken doen we uit het belang voor het kind, niemand is uitgesloten of wordt uitgesloten. Geldgebrek, beperking of religie mag van uitsluiting geen reden zijn. Het gesprek aangaan met ouders is hierin belangrijk en er wordt gezocht naar een oplossing die passend is voor iedereen. De bijdragen voor het ouderfonds/ouderbijdrage zijn vrijwillig. We kunnen niet inschatten of de bijdrage haalbaar is voor elke ouder. Om die reden kunnen ouders het bedrag aanpassen.</p> <p>Brugfunctionaris</p> <p>Elk kind en iedere jongere verdient gelijke kansen. Toch kunnen niet alle kinderen meedoen, op school of daarbuiten. Moeilijke omstandigheden thuis, bijvoorbeeld op het gebied van armoede, zorgbehoefte of de Nederlandse taal, kunnen de ontwikkeling van kinderen in de weg staan. Terwijl een stabiele thuisituatie en een hoge betrokkenheid van de ouders juist belangrijke succesfactoren zijn voor de leerprestaties van kinderen.</p> <p>Daarom stellen wij voor de komende drie jaar een brugfunctionaris aan.</p>

	<p>Iemand met een brugfunctie legt verbinding tussen het gezin thuis en het kind op school. Anders dan de rest van het schoolteam werken ze ook buiten de omgeving van de school. Ze zijn geen zorgverleners, maar weten wel precies waar de juiste hulp en ondersteuning te vinden is. Door signalen op tijd te zien, er wat aan te doen en door ouders te betrekken bij de school, krijgen kinderen beter de kans om zich goed te ontwikkelen.</p> <p>De brugfunctionaris is er voor alle vragen en zorgen die niet direct te maken hebben met onderwijs. Zo kunnen ze ouders helpen als er een psycholoog, een wijkteam of jeugdhulp nodig is. Ze kijken ook naar kansen: wat nodig is zodat leerlingen hun talenten en ontwikkelkansen kunnen benutten. Hierdoor hebben ouders iemand die naast hen staat, worden leraren en begeleiders op school ontlast en komen leerlingen beter aan leren toe.</p>
Aandachtspunten algemene ontwikkeling	<p>Gezien de zeer diverse populatie zijn er grote uitdagingen te bespeuren in de algemene ontwikkeling van onze kinderen. Als school hebben we te maken met veel leerlingen die te maken hebben met een uitdagende thuissituatie, meertaligheid en/ of taalachterstanden. Dit maakt dat er veel aandachtspunten zijn op het gebied van sociaal- emotionele en cognitieve ontwikkeling en/ of motorische ontwikkeling.</p> <p>Door zoveel mogelijk maatwerk te leveren waarbij het onderwijsaanbod en de onderwijsbehoeften van onze leerlingen centraal staan, proberen we tegemoet te komen aan deze uitdagingen en deze om te buigen naar een positieve ontwikkeling voor ieder kind. Dit doen we als school samen met onze partners, zowel binnen als buiten schooltijd.</p>
Samenwerking met ouders	<p>Samenwerking tussen ouders en school behoort tot het fundament van een veilige oefenplaats, goed (wereld)burgerschapsonderwijs. En daarbij hoort dat we oor en oog hebben voor de achtergronden, de gewoontes en de normen en waarden van onze leerlingen en hun ouders. Dit krijgt concreet vorm middels :</p> <ul style="list-style-type: none"> • We willen ouders actief inspraak geven op hoe wij de school en het onderwijs vormgeven. Hierdoor hebben we zicht op de verwachtingen en perspectieven van ouders. • We bieden ouders Nederlandse les aan en nodigen hen uit voor

	<p>(thema)koffieochtenden. Dit is voor ons ook een manier om ouders beter te leren kennen en meer te weten te komen over de thuissituaties.</p> <ul style="list-style-type: none"> • We organiseerden in 2024 een zomerfeest waarbij we ouders actief uitnodigden aspecten van thuisradities te laten zien (kleding, eten muziek). • Leerkrachten in de bovenbouw houden groepsgesprekken om levensbeschouwelijke en culturele achtergronden bespreekbaar te maken in de klas • We zijn een openbare school en vinden dat onze kinderen wel kennis moeten hebben van verschillende religieuze feesten die belangrijk zijn in de Nederlandse samenleving, maar we doen dit op een zorgvuldige en cultuursensitieve manier en gaan met ouders in gesprek over de manier waarop. • In onze schoolkalender noemen we veel feesten die in verschillende religies en culturen als waardevol worden ervaren.
--	--

Discriminatie

Discriminatie komt voort uit onbegrip of andere ideeën over sekse, intelligentie, geaardheid, leefwijze of afkomst. En dus doen we er alles aan om dat te voorkomen. Binnen Vreedzaam onderzoeken we verschillen rondom deze zaken zodat kinderen een beeld kunnen vormen van vormen van discriminatie en hoe het voelt om gediscrimineerd te worden. Middels lessen en activiteiten krijgt het onderwerp invulling op planmatige wijze in onze jaarcyclus. En daarbij hangt het samen met lessen van minder validen, lessen over religies en seksuele vorming, en ons aanbod vanuit kunst en cultuur.

Onze families

Tijdens de lessen over 'onze families' bekijken we de gezinssamenstelling van alle kinderen uit de groep en onderzoeken we hun culturele achtergronden, leefwijzen en het land van herkomst van de familie. Zo kunnen we het gesprek over diversiteit en verschillen voeren, waarbij we zelf onderwerp van gesprek zijn. Het mooie hiervan is dat we hierin kansen kunnen pakken om ouders te betrekken en om kinderen de kans te geven om te laten zien waar we trots op zijn. Tegelijk is het ook confronterend en spannend om andere te vertellen over jouw leven. Omdat anderen daar zomaar een mening/of oordeel over kunnen hebben. Dat gevoel helpt ons juist met meer compassie naar de verschillen te kijken en wellicht zelfs om ze te zien als verrijkend!

Gastlessen minder validen

Een ontmoeting van mens tot mens helpt ons vaak om ons wereldbeeld te toetsen aan dat van anderen. En zeker als anderen de dagelijkse leefwereld die wij als toegankelijk en prettig beschouwen vaker als uitdaging ervaren. Hoe is het om online dingen te moeten opzoeken als je blind bent. Hoe beweeg je je door onze school als je in een rolstoel zit? Hoe kijken mensen naar je als je je anders voortbeweegt of verstandelijk beperkingen hebt. Dat verhaal geeft ons inzichten in een wereld die we niet kennen. En deze helpen ons om vanuit begrip en compassie mee te voelen met anderen en hen hierin mogelijk een helpende hand te bieden.

School- en groepstaken

De school is een bedrijf dat onderhouden moet worden. En dat onderhoud is deels heel praktisch en anderzijds gaat het over hoe we onze leefomgeving prettig en gezond houden en hoe we hierin samenwerken. Daarbij komt dat we als mens graag betekenisvol willen zijn. En die twee aspecten komen samen in de school- en groepstaken. We vragen leerlingen om hun steentje bij te dragen aan de organisatie. Dat kan in de leerlingenraad als klankbord, door verantwoordelijkheid te nemen voor buitenspeel-materialen. Maar het kan ook samenhangen met taken in de klas zoals uitdelen, opruimen van kasten en het bewaken van de sfeer en veiligheid. Al deze taken voeren we samen uit. En bijvoorkeur doe je waar je goed in bent. Dan voelt het immers nog fijner. Zo dragen we allemaal ons steentje bij en maken we de schoolomgeving prettiger en veiliger.

Ambitie: Democratische verkiezingen

Onze landelijke en lokale verkiezingen zijn hét voorbeeld van een democratisch proces. En deze processen leren kennen en doorvoelen vormt dus een belangrijk leerervaring voor leerlingen. We kunnen actief meepraten en meedoen met de verkiezingen en vanuit bestaande methodes een soortgelijk proces in de school vormgeven. Zo krijgt democratie, stemmen en omgaan met verschillende visies en meningen ook een inhoudelijk rol in de school. We hebben hierin vanuit Vreedzaam verschillende mogelijkheden zoals de verkiezing van commissies en het stemmen op activiteiten. Maar denk ook aan groepsvergaderingen waarbij de werkwijze helpt om echt iedereen aan het woord te laten.

Democratisch gekozen leerlingenraad en commissies

Onze leerlingenraad vormt een belangrijk orgaan in de school. We willen de leerlingenraad in de komende jaren steeds inhoudelijker laten meedenken over ons onderwijs en onze werkwijzen en middelen. Zij gebruiken deze immers en moeten de activiteiten en lessen die we uitvoeren beschouwen als helpend. Het is daarom dat we commissies willen inrichten die zich richten om schoolactiviteiten zoals de schoolreis en het zomerfeest. En ook om die reden willen we de leerlingenraad jaarlijks een gekozen raad maken. Zo hebben alle kinderen de kans om als gekozen lid van hun groep in te stappen. En om daarmee hun groep te vertegenwoordigen. Op dit moment worden de commissiewerkzaamheden vooral door de leerlingenraad verzorgd. Maar dit zal op termijn dus losgekoppeld worden, ten behoeve van breder draagvlak en (leer)effect.

Goudenweken / Zilveren weken

Groepsvorming is een ingewikkeld en dynamisch proces. En elk schooljaar zijn er twee periodes waarin groepsvorming (nog meer dan anders) extra aandacht vraagt. Deze periodes zijn de start van het schooljaar (Gouden weken) en de start van het kalenderjaar (Zilveren weken). Tijdens deze twee periode komt de groep na een langere of onrustige periode weer bij elkaar. En om dat proces goed te laten verlopen sturen we groepsvorming preventief en actief, zodat alle kinderen zich hierin veilig en prettig voelen. Tijdens deze weken krijgt groepsvorming veelal aandacht vanuit ons programma Vreedzaam, maar ook praktische zaken als het inrichten en onderhouden van het lokaal en het bespreken en oefenen van samenwerking krijgen hierin veel nadruk en ruimte. De winst die dat oplevert helpt om als groep beter om te gaan met tegenslagen, pestgedrag of afwijkend gedrag van kinderen. En dat maakt dat de schooldag beter en rustiger kan verlopen, met betere prestaties tot gevolg.

Rots&Water

Ter ondersteuning van groepsvormingsprocessen en het didactisch handelen van collega's worden groepen en individuele kinderen ook geholpen door onze Rots & Water-trainer. Deze kan tijdens de gouden en zilveren weken ondersteunde activiteiten aanbieden om groepsvorming en samenwerking te oefenen en stimuleren. En daarbij kunnen leerlingen met een grotere uitdaging ook selectief worden ondersteunt om lichaamsbewuster en zelfverzekerder te worden.

Emoties

Elk mens ervaart emoties. Echter worden emoties vaker gezien als een gegeven en niet als een ontwikkelingsvraagstuk. Terwijl het herkennen en omgaan met emoties echt oefening vraagt. Zeker als het gaat om de grotere en meer negatieve emoties zoals boosheid en angst. Kinderen mogen daarbij leren om hun emoties uit te spreken zodat deze minder grip op hen hebben of hun handelen bepalend. Vaak zijn kinderen die slaan, schoppen of schelden immers te laat met het aangeven van hun grenzen op de juiste manier. Of ze zijn zo onzeker dat iedere vorm van (ogenschijnlijke) afwijzing hen triggert om boos of fysiek te worden. Tijdens de lessen van Vreedzaam krijgt het bespreken en omgaan met emoties een duidelijke plek.

Routines

Om kinderen regelmaat en houvast te bieden hanteren we routines. Deze routines gaan vooral om de dagstart of de start na de lunchpauze. De vraag “Hoe voel je je?” staat centraal om leerlingen te helpen om te reflecteren op hun gevoelens. En vooral bij leerlingen die dat lastig vinden helpt dit om langzaam bewuster te worden van je interne kompas en gevoelsthermometer. Met name jongens kunnen emoties opsparen en ontploffen als ze uiteindelijk te boos zijn geworden. Elke dag vragen we kinderen dus kenbaar te maken hoe ze zich voelen middels een gevoelswerkvorm. Het kunnen naamstokjes zijn die kinderen zetten in een bekertje dat past bij hun gevoel, maar het kinderen ook knikkers zijn die in de juiste gevoelspot kunnen vallen of pictogrammen die hun emoties duidelijk maken. Hierbij vergroten we ook geleidelijk het scala aan emoties waaruit kinderen kiezen. Kleuters reflecteren dus vooral op de basisemoties boos, blij, bang en bedroefd. Waar juist in groep 8 ook emoties zoals geïrriteerd, beschaamd, bezorgd en verward behandeld kunnen worden.

Troosten en steunen

Empatieontwikkeling krijgt vorm vanaf 6 jaar. En dat maakt de basis een goede plek om hieraan actief aandacht te geven. Zeker als we zien dat onderwerpen als eenzaamheid, onzekerheid, zelfbeeld en vormen van kindermishandeling zoals verwaarlozing vaker voorkomen in onze school. Door kinderen actief te wijzen op mogelijkheden om anderen te steunen of troosten voelen ze hoe fijn het is als er iemand is die aan je denkt. Een recent voorbeeld is de ramp bij Tarwekamp waarbij de leerlingen in de groep elkaar tot steun konden zijn door het geven van een (figuurlijke) dierenknuffel. En door de tekeningen en kaartjes die ze hebben gemaakt voor de hulpverleners en de wijk. Een ander voorbeeld zijn de kerststukjes of kerstkaarten voor de ouderen in de buurt en een flessen-inzamelactie voor de aardbeving in Turkije. De kinderen ervaren hierbij het effect op henzelf en de gemeenschap als geheel. En deze leerervaring helpt hen een levenlang om steun te geven en te bieden. Gewoon omdat we dat als mens hard nodig hebben.

Ik vind je lief dag

In onze grondwet staat dat we positief met elkaar praten. Maar dat is geen vanzelfsprekendheid. Op straat en thuis kunnen kinderen heel andere voorbeelden zien van mensen die ze wellicht ook als rolmodel beschouwen. Elke dag hechten we waarde aan positieve communicatie, opstekers en het vieren van successen. En toch willen we dit ook één schooldag extra aandacht geven met onze eigen 'Ik vind je lief-dag'. Als voorbereiding op deze dag bedenken leerlingen het programma en bedenken groepen zelf hoe ze een goede sfeer en gezellige activiteiten mét elkaar kunnen beleven. En daarbij kunnen ze tijdens deze dag ook opstekers en lieve wensen maken en uitdelen aan kinderen, ouders, collega's en iedereen die ze lief vinden. Zo verspreiden we samen een stroom van positieve berichten en complimenten en maken we de 'wereld' een stukje mooier en positiever.

Levensverhaal

Elk mens heeft een eigen verhaal. En welk verhaal heb jij? Deze vraag staat centraal tijdens een van de lessen van Vreedzaam. Kinderen denken na over hun leven aan de hand van thema's als verhuizen, kansen of geluk. En het verhaal dat ze dan vertellen is een prachtige spiegel van hun innerlijke wereld en de levenservaringen die ze hebben opgedaan.

Mijn mening

Tegenwoordig staan de socials vol met meningen en reacties op ontwikkelingen in de wereld om ons heen. Maar een mening is geen feit en ook niet altijd nodig. Waarom zou iedereen willen weten dat jij de broek van iemand niet zou kopen? En wat helpt het als jij een ander kind vertelt dat hij of zij te dik is of een lager schooladvies heeft. Bij Vreedzaam leren we kinderen dat het makkelijk is om een mening te hebben en te geven. Het is een veel grotere uitdaging om dit respectvol te doen en om hierin ook mee te wegen hoe de ander deze zal ontvangen. Dit geven we vorm in lessen en werkvormen waarin kinderen een mening vormen over wereldzaken en soms ook dingen die thuis of dichtbij gebeuren.

(Nep)Nieuws?

Doordat kinderen in toenemende mate online vertoeven is het wegen van online informatie steeds belangrijker. Want hoe levensecht beelden of advertenties er ook uitzien. Het hoeft niet echt of feitelijk te zijn. En dat geldt ook voor wie het zegt. Zelfs presidenten en politiek actieve overheidsfunctionarissen kunnen uitspraken doen alsof het feiten zijn. Terwijl ze niet berusten op onderzoek of wetenschap. Het is dus belangrijk om kinderen actief te leren om na te denken over bronnen en over hoe deze informatie of feiten te controleren is. Een belangrijk onderwerp dat in onze lessen mediawijsheid en Vreedzaam aandacht krijgt.

Bureau Halt

In onze maatschappij hebben we (wetelijke) afspraken over omgang, gedrag in publieke ruimtes en grensoverschrijding. En kinderen moeten leren wat deze grenzen zijn. En hoe we verwachten dat ze zich gedragen. Bureau Halt begeleidt kinderen die een taakstraf krijgen omdat ze over de grens zijn gegaan. En dezelfde organisatie geeft kinderen ook preventieve informatie over veelvoorkomende grensoverschrijdingen zoals grooming, online pesten, vandalisme, diefstal en vuurwerkgebruik. Hiermee brengen ze normen en waarden in beeld die maatschappelijk onder druk staan. De lessen hebben een preventief karakter maar worden bij voorkeur gekoppeld aan de praktijksituatie en vragen van de kinderen. De lessen worden nu uitgekozen door de leerkrachten, maar in de toekomst kunnen leerlingen hierin een actievere rol in krijgen.

Los het op / Praat het uit

In een Vreedzame school blijven conflicten erbij horen. Want waar we met veel mensen bij elkaar zijn ontstaat soms wrijving en irritatie met ruzie of een conflict tot gevolg. Dan is het tijd om af te koelen en om met elkaar te praten over wat er mis ging. Hierbij heeft elk kind zijn eigen beleving. Deze beleving helpt om samen een meer kloppend beeld te vormen bij 'hoe het ging' en 'wat erbij gevoeld werd'. En tot slot kunnen we daarna wellicht samen oplossingen bedenken om een uitweg te vinden. Vaak is dat een compromis of elkaar even met rust laten, maar soms zijn we zo opgelucht dat samen verder spelen ook haalbaar is.

Afkoelen

Als we boos of verdrietig zijn werken onze hersenen nietmeer helemaal zoals normaal het geval is. Dan reageren we soms door slaan of schoppen. Of we zeggen dingen waar we spijt van hebben. Om onze hersenen en gevoelens tot rust te laten komen is afkoelen belangrijk. De kinderen kennen deze plekken bij de klas, in de school en op het plein. Op deze plekken kunnen ze alleen zijn en rustig worden, zonder dat anderen hen daar storen. Zo kunnen ze na een tijdje praten over wat er gebeurde en wat ze voelden om te komen tot een passende oplossing.

Ruzie en conflict

Als we slaan, schoppen en vechten dan spreken we van ruzie binnen Vreedzaam. Ruzie wordt opgelost door de juf of meester. En soms kan dat leiden tot een sanctie omdat we op school ruzie afkeuren.

Een conflict is vaak een meningsverschil, een discussie die uit de hand loopt of een misverstand. Deze dingen kunnen gebeuren omdat je elkaar soms niet begrijpt. Of het kan zijn omdat je denkt dat de ander je plaagt of uitscheldt terwijl je dat niet goed hebt gezien of gehoord. Zulke misverstanden zijn vervelend. En dus is het dan belangrijk om er samen over te praten en om deze dingen op te lossen. Daar kan een leerlingmediator bij helpen als je dat niet samen kunt. Zo helpt iemand die niet boos is en die neutraal is om tot oplossingen te komen.

(Online) pesten

Tijdens de lessen mediawijsheid en in de lessen van Vreedzaam besteden we aandacht aan pesten en de online versies hiervan. We hanteren hierbij het uitgangspunt dat een hele klas een aandeel heeft in pesten. De pester, de gepeste en de groep die het ziet, leest of hoort en die dus toehoorder is. Allemaal kunnen we een rol spelen in het bespreekbaar maken en doorbreken van pestgedrag. Tijdens de lessen krijgen kinderen een beeld van uitingsvormen van pesten. Ze praten over de actualiteit en pesten in hun groep en de bedenken samen oplossingen om het pesten te stoppen.

Luisterjuf

Luisterjuf Karlijn is een bekende collega met kennis vanuit de Jeugdzorg. De leerlingen ervaren haar als veilig, bekend en voorspelbaar. Daarmee vinden kinderen sneller hun weg naar deze medewerker. Hierdoor vragen kinderen eerder om ondersteuning en kunnen ze sneller geholpen worden. Juf Karlijn speelt daarbij een rol in het coördineren van onze aanpak Vreedzaam en het coachen en begeleiden van onze mediators.

Vertrouwenspersoon procedure

Bij ons op school beschikken we over twee interne vertrouwenspersonen. Dat wil zeggen dat leerlingen, ouders en collega's hen kunnen benaderen als ze zich onveilig voelen, ervaren dat ze niet worden gehoord of als ze zorgen hebben over de school of over kinderen en volwassenen in de school. De vertrouwenspersonen kunnen luisteren naar het verhaal van ouders of dat van kinderen en zij gaan vertrouwelijk om met de vraag die wordt voorgelegd. De vertrouwenspersoon onderneemt zelf geen actie en handelt niet. De vertrouwenspersoon geeft alleen advies over stappen die genomen kunnen worden. Er wordt geen dossier van van gesprekken aangelegd en vragem worden vertrouwelijk behandeld. Wel kan de vertrouwenspersoon bij veel signalen van ouders en leerlingen haar zorgen uiten bij de directie. Deze zorgen zijn dan dus anoniem, maar geven wel aan dat er iets aandacht vraagt. De vertrouwenspersoon houdt zich wel aan de kaders van de Wet Meldcode. Dat betekent dat de vertrouwenspersoon wel actie onderneemt bij signalen van Kindermishandeling, geweld en delicten.

Herstelgesprekken

Herstelgesprekken hangen samen met ons stappenplan grensoverschrijdend gedrag. Elke stap die een leerling door zijn of haar grensoverschrijdende gedrag een stap opschuift in het stappenplan krijgt een leerling persoonlijk uitleg. Er wordt elke keer opnieuw besproken dat het kind een stap opschuift en waarom deze stap wordt genomen, waar mogelijk wordt het kind alsnog gevraagd/geholpen om het juiste gedrag te laten zien. Indien een sanctie nodig is, bespreekt de professional vooraf ook, dat er een herstelgesprek plaats zal vinden, nadat de sanctie is afgerond. Het herstelgesprek heeft als doel om de sanctie af te sluiten. Als een kind straf heeft gehad, dan reflecteren we samen op het effect en welbevinden van het kind tijdens en na de straf. Ook kijken we vooruit om met het kind te bespreken hoe we verder gaan. Een afgeronde sanctie geeft een kind ruimte voor nieuwe kansen. Van het herstelgesprek kan de professional een verslag maken, afhankelijk van de ernst van het gedrag en de omvang van de sanctie.

Mediatoren

Vanaf 2025 beschikt de school over leerlingmediatoren uit groep 7 en 8. Zij hebben een speciale training hebben gevolgd om kleinere conflicten op te lossen tussen kinderen. Elke schooldag zijn er twee mediators aan het werk om kinderen te helpen om problemen oplossen. Wij merken dat de verantwoordelijkheid die de mediators krijgen en de voorbeeldrol die zij hebben een positief effect heeft op de sfeer bij ons op school. De mediators worden begeleid door juf Karlijn en er worden jaarlijks nieuwe mediators opgeleid door andere mediators en twee geschoolde leerkrachten.

Stappenplan grensoverschrijdend gedrag

Op onze school hanteren we een stappenplan bij grensoverschrijdend gedrag. Dit stappenplan is een onderdeel van het protocol grensoverschrijdend gedrag, dat u kunt terugvinden op onze website.

Het stappenplan wordt hiernaast weergegeven en toont hoe een leerling in de eerste 3 stappen leert om zelf problemen rondom gedrag op te lossen. Bij stap drie helpen we kinderen door hen tijdelijk uit de situatie te halen. En vanaf groep 5 maken we, om nieuw gedrag aan te leren, een plan met ouders. Vanaf stap 6 leggen we sancties op omdat het grensoverschrijdende gedrag blijft aanhouden en veiligheid van het kind en/of klasgenoten onder druk staat. En kinderen die 6 weken geen grensoverschrijdend gedrag laten zien beginnen met een schone lei. Deze leerlingen krijgen dus de kans om opnieuw te beginnen in het stappenplan.

Met dit stappenplan werken we elke dag aan een schoolomgeving waar alle kinderen, professionals, ouders en bezoekers van het kindcentrum zich prettig, veilig en welkom voelen.

Sociaal spelen

We organiseren dans-, spel- en materiaalaanbod in de lunchpauzes en na schooltijd, waarmee de kinderen hun spel en motoriek ontwikkelen. Hierbij stimuleren we kinderen door bijzondere materialen aan te bieden zoals stelten, eenwieliers en waveboards. We bieden zwemlessen aan, organiseren een sportdag en doen mee aan de Haagse Olympiade voor groep 8.

Proeftuin

Met het oog op Voeding, natuur- en milieueducatie werken wijkpartners, met leerlingen, ouders aan de 'Proeftuin'. Dit bestaande kavel naast de school, wordt komende maanden onderzocht rondom bodem en zonstanden, ontworpen door een landschapsarchitect en er worden gereedschappen, planten en zaden aangeschaft en geplant. De tuin moet een combinatie worden van een oerbos, groentetuin en fruitteelt. Op die manier kan deze tuin onze ouders en leerlingen voorzien van groente en fruit. We ontwerpen deze tuin dus met leerlingen en hun ouders, maar ook met partners uit de Wijk, zoals de Tuinen van Mariahoeve en Middin waardoor kinderen ook burgers ontmoeten die een beperking hebben en/of een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Via die weg wordt de tuin een wijkproject waar iedereen zijn steentje aan bijdraagt.

Leerlingen ontwerpen, beplanten en onderhouden samen met De Tuinen van Mariahoeve de plantenbak voor de school. Zo krijgt deze plantenbak een nieuwe uitstraling, vergroten we eigenaarschap onder ouders en leerlingen om de schoolomgeving opgeruimd te houden en geen zwerfafval weg te gooien. En tot slot wordt deze onderdeel van onze milieueducatie. Leerlingen ontwerpen ook 4 groene zones op het plein samen met De Tuinen van Mariahoeve. En hierin realiseren ze ook vier thema's waarmee onderwijs rondom de kracht en mogelijkheden van bloemen en planten meer vorm krijgt. De leerlingen maken hierin keuzes, hierbij valt te denken aan een kruidentuin, een tuin voor biodiversiteit, een bloementuin waarmee bloem- en bladkleuren kunnen worden geplukt om mee te verven. En een wilde tuin waarin kruiden, bloemen en lokale zaden de vrije hand krijgen. Ook deze tuinen gaan onderhouden worden door kinderen en hun ouders.

Tot slot zijn er natuurlijk op langere termijn mogelijkheden om afvalscheiding, zwerfafval en duurzame verlichting en gasgebruik te onderzoeken. Deze onderwerpen hangen ook voor een groot deel samen met ons beoogde nieuwe of gerenoveerde gebouw. Daarin zal duurzaamheid een belangrijke pijler worden.

Wereldoriëntatie en wereldgeschiedenis

Voor de zomer van 2025 zullen we een keuze maken uit een nieuwe methode voor WO. We gaan de volgende methodes onderzoeken: Blink wereld/Faqta wereld/Argus Clou. Het zou mooi zijn als we vanuit de WO-methode natuurlijke koppelingen kunnen maken met het burgerschapsonderwijs/Vreedzaam bijvoorbeeld als het gaat om mensenrechten, duurzaamheid, gelijke kansen, vrede & conflict. Gezien onze leerlingenpopulatie willen wij een bredere kijk op de geschiedenis bieden en hiermee ook inclusiever onderwijsaanbod waar alle leerlingen zich in kunnen herkennen. Uit onderzoek weten we dat dit belangrijk is voor de identiteitsontwikkeling. Bij de keuze voor een nieuwe methode voor wereldoriëntatie zullen we hier ook rekening mee houden.

WhatsHappy

"In deze les maken leerlingen afspraken over wat wel en niet zou moeten mogen op Whatsapp. Het resultaat: iedereen WhatsHappy!

De les is onderdeel van het Handboek Digitale Geletterdheid van Kennisnet. Deze concrete les voor groep 7 en 8 kan een aanvulling zijn op het communicatie thema van Vreedzaam en/of de bestaande aanpak rondom mediawijsheid."

Ambitie: Vreedzaam actueel

"Burgerschapsonderwijs is effectief als we iets nieuws koppelen aan bestaande kennis, inzichten en de dagelijkse leefwereld van onze leerlingen. We willen toewerken naar een vorm waarbij de Vreedzaam-blokken het uitgangspunt zijn en waarbij docenten en leerlingen samen op zoek gaan naar de actuele praktijk achter deze blokken. Dus dat we zichtbaar en concreet maken hoe we dit thema/blok terug zien in de klas, de school, de wijk, ons land en de wereld. Het is onze ambitie om deze werkwijze op een gestructureerde manier vorm te geven zodat burgerschapsonderwijs een geïntegreerd en natuurlijk onderdeel wordt van de lesdag/week. Voorbeelden: Bij groepsvorming praten over actuele voorbeelden waarin groepen worden in en uitgesloten. Bij conflicten leerlingen ook vragen om zich een beeld te vormen van conflicten in onze wijk, onze stad, land en of de wereld. Deze koppeling met de actualiteit en de wereld willen we concreet vormgeven voor alle blokken van vreedzaam.

Ambitie: Vieren van successen

Het vieren van successen krijgt nu al enigszins vorm, maar we willen hier meer planmatig op focussen. Een positieve en inclusieve schoolcultuur ontstaat geleidelijk, maar moet ook onderhouden worden door zichtbaar te (blijven) maken hoe we deze vormgeven en hoe we hierin groeien en ontwikkelen. Deze vorm is nog niet bedacht. We experimenteren met onderwerpen zoals zichtbaarheid en het delen van goed nieuws met ouders en andere klassen. De foto's van ouders en leerlingen in onze school zijn voorbeelden van succesvolle momenten (sportdag/zomerfeest/projecten) die we willen uitdragen en koesteren.

Ambitie: Werelds vieren en geloven

We willen graag integraal werken aan culturele en religieuze diversiteit. Dus besteden we graag aandacht aan religieuze vieringen en godsdiensten vanuit alle windrichtingen. Het curriculum, de focus op basisvakken, leertijd en de werkdruk maken een 100% dekkend jaarlijks aanbod niet haalbaar. Maar we willen wel heel graag een breder en meer divers beeld geven van vieringen dan we nu al doen. Dit onderwerp vraagt om een breedgedragen visie en een planning, waarin we jaarlijks een aantal vieringen wisselend een plek geven. Wat betreft aandacht voor wereldreligies wordt momenteel wel al incidenteel in groep 7 les gegeven over dit onderwerp, op verzoek van leerlingen en in afstemming met ouders. De doorgaande lijn en werkwijzen hieromtrent willen we in schooljaar 2025-2026 specifiek vastleggen en structureren.

Aanvullend Vreedzaam

Naast de reguliere lessen (basiscurriculum) biedt 'Vreedzaam' diverse aanvullende modules en activiteiten om sociale competentie en democratisch burgerschap bij leerlingen te bevorderen. Deze thematische lessen en modules zijn beschikbaar via het Deelnemers Domein op de website van Vreedzaam. Deze bieden verdieping op specifieke onderwerpen en kunnen flexibel worden ingezet. We willen in kaart brengen welke van deze lessen nog een aanvulling kunnen zijn op ons burgerschapsonderwijs. We willen ook onderzoeken in hoeverre met deze producten ook andere ambities uit dit document kunnen worden gerealiseerd, zoals meer wereldgericht werken vanuit Vreedzaam, vieringen wereldwijd en thema's invoegen zoals de Tweede Wereldoorlog.

Lijf, relaties en diversiteit

Als school zijn we verplicht om aandacht te besteden aan de ontwikkeling van lijf en relaties en in het bijzonder diversiteit. We willen dit echter wel op een manier doen die past bij onze visie én die aansluit bij de ouders. We gaan in februari 2025 met ouders in gesprek over (het voorkomen van) misbruik. Ook is er eerder een koffie-ochtend geweest waarin ouders hun vragen hebben gesteld over seksuele ontwikkeling. We willen toewerken naar een onderwijsaanbod waarbij we ouders ook meenemen. We onderzoeken hierin hun wensen gerelateerd aan onze onderwijsopdracht en wetenschappelijke inzichten. Daarbij bekijken we hoe deze zaken samenhangen met bestuurlijke ontwikkelingen en opvoeding, cultuur en geloof. Zo komen we tot een aanpak die we geleidelijk invoegen in ons onderwijs. Gezamenlijkheid, verbinding en informatievoorziening staan hierbij centraal om draagvlak op te bouwen en behouden.

Ambitie: Kinderboekenweek

Door kinderboeken te gebruiken in de klas kunnen onze leerlingen kennismaken met andere werelden. Tijdens de Kinderboekenweek willen we, naast het boekenweekthema, extra aandacht besteden aan diversiteit, inclusie en meertaligheid. We kunnen bijvoorbeeld ouders/opvoeders uitnodigen om in de thuistaal te komen voorlezen. Goed voor de ouderbetrokkenheid én de taalontwikkeling van alle leerlingen. Graag willen we dat streven verweven met participatie van leerlingen. Zodat leerlingen een rol krijgen in het bedenken en uitvoeren van de week. Dat kan zijn met voorlezen en deelname aan de landelijke voorleeswedstrijd, uitnodigen schrijvers, verzorgen van opening en sluiting en het informeren en betrekken van hun ouders.

Ambitie: Leerling / ouderkamer

De school is een veilige plek voor iedereen. En om samenwerking ook op deze wijze gestalte te geven is het helpend om ook ouders en kinderen hierin een plek te bieden. De teamkamer kan dus ook een plek zijn waar ouders koffie kunnen drinken, vragen kunnen bespreken met hulpverleners en waar de leerlingenraad kan overleggen. Deze ruimte wordt op die manier voor meer doelgroepen toegankelijk. Dit kan zich vertalen naar een passende inrichting die een combinatie kan zijn tussen huiselijkheid, kindvriendelijkheid en een vorm met geschiktheid voor kleinschalig overleg en teamvergadering.

Ambitie: Welkom in mijn wijk

"In dezelfde stad, maar in totaal andere werelden, groeien kinderen op zonder elkaar te ontmoeten. Ze weten vaak weinig over hoe andere kinderen leven, wat hen bezighoudt en waar ze van dromen. Welkom in Mijn Wijk doorbreekt deze grenzen. Het uitwisselingsprogramma brengt bovenbouwleerlingen van verschillende basisscholen samen voor echte ontmoetingen en inspirerende activiteiten. Ze leren contact maken met kinderen die misschien heel anders lijken dan zijzelf, ontdekken nieuwe manieren van samenwerken en ontwikkelen vaardigheden om met verschillen om te gaan.

Ambitie: Wijkagent in de klas

De politie is je beste vriend. Maar in deze wijk kijken kinderen daar soms anders naar. We willen graag dat kinderen een positief beeld ontwikkelen voor ordebewakers zoals agenten handhavers. Dat kan bereikt worden door ontmoeting en het constructieve gesprek tussen deze professionals en de kinderen te faciliteren. Spontane bezoeken, zichtbaarheid en betrokkenheid bij schoolvraagstukken en gastlessen over actuele thema's zoals vuurwerk of vandalisme en diefstal.

Ambitie (wit): Democratische verkiezingen

Onze landelijke en lokale verkiezingen zijn een prachtig voorbeeld van onze democratische rechtsstaat. Door leerlingen hier actief bij te betrekken en de verkiezingen ook intern te koppelen aan de verkiezing van onze leerlingenraad en eventuele ideeën vanuit commissiegroepen kunnen we laten zien hoe het proces verloopt en hoe belangrijk dit is. Tot slot kunnen een bezoek aan ons politieke centrum in Den Haag en rondleiden van Prodemos wellicht het beeld ook verder verduidelijken.

Gemeentelijke participatie

Je steentje bijdragen kan binnen de school, maar ook daarbuiten. Gemeenschapsprojecten geven voldoening en maken dat je als burger bijdraagt aan het gemeenschappelijk belang. We gaan in overleg met de gemeente kijken welke gemeenteprojecten zich hiervoor lenen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het onderhouden en verzorgen van een gedenkplaats van de Tweede Wereldoorlog, een rol spelen bij de herdenking van de Tweede Wereldoorlog of een afvalproject in de wijk rond de school.

Ambitie: Podcasts/ Vlogs

In de toekomst willen we de leerlingen de mogelijkheid geven om podcasts en vlogs te maken. Zodat ze de mogelijkheid krijgen om middels hedendaagse media hun stem en hun mening en ervaringen te delen. Dit ligt in lijn met onze ambitie om de inspraak van leerlingen te vergroten. Het draagt indirect bij aan de taalontwikkeling, hetgeen een speerpunt is voor deze doelgroep. Tevens kan hier de koppeling gemaakt worden met mediawijsheid.

Ambitie: Internationale uitwisseling

Internationalisering en globalisering zijn digitaal al heel normaal. Maar in de praktijk zijn onze werelden soms nog erg gescheiden. De tools en media bestaan, maar we kunnen nog veel winst halen uit deze vorm van educatie. Kinderen die contacten leggen met kinderen en klassen uit andere landen krijgen een breder wereldbeeld. Ze leren dat een school in elk land (ook binnen Europa) anders vorm krijgt. Door met andere leerlingen kennis te maken en samen te werken vergelijken ze leefomstandigheden, milieu, culturele verschillen, politiek stelsel en financiële vraagstukken tussen Nederland en elders. Dat verbindt en geeft ook meer inleving in hoe anderen leven en ontwikkelen.

Ambitie: Vieren van talenten

Elk mens is uniek en heeft eigen talenten. We willen hier planmatiger aandacht aan geven zodat het talent meer focus krijgt en een kind deze kwaliteit beter kan ontwikkelen. Dit vraagt echter om samenhang met onze totaalaanpak en ons naschools aanbod. Dus we hebben hiervoor meer afstemming en samenwerking nodig met ons team, onze partners en aanbieders.

Ambitie: Transformatieve school

De Transformatieve School is een verbetercultuur- en professionaliseringsprogramma voor scholen in stedelijke omgevingen. Het is gericht op het versterken van het geloof in eigen kunnen (self-efficacy) van alle leerlingen. Door het opstellen van normatieve kaders worden leerlingen beter ondersteund in het switchen tussen de leefwerelden thuis, binnen de vriendengroep (wijk) en school. In de toekomst willen we verkennen of deze aanpak van toegevoegde waarde is voor onze school.

Ambitie: Commissies

De betrokkenheid van kinderen bij ons onderwijs kan groter. De leerlingen willen graag meer samenwerking tussen klassen en willen graag hun steentje bijdragen aan zaken die hen aan het hart gaan. Door te werken met commissies kunnen kinderen bijdragen aan de schoolontwikkeling terwijl ze belangrijke democratische en persoonlijkheidsvaardigheden kunnen oefenen en ontwikkelen.

Ambitie: Vreedzame wijk

Een Vreedzame school kan een belangrijk aandeel hebben in een Vreedzamere wijk, hoewel Vreedzaam als methodiek niet leidend is. Samenwerking tussen scholen, kinderopvang, wijkpartners en lokale overheid kan maken dat de gemeenschap zich op een brede wijze ondersteund voelt bij de wijkontwikkeling en bij het aanpakken van knelpunten in de wijk. Graag onderzoeken we hoe we deze stap kunnen nemen samen met andere wijkpartners.

Ambitie: Duurzame en Gezonde school

Duurzaamheid hangt samen met een persistente aanpak rondom milieu, gezondheid, klimaat en natuur. Deze onderwerpen willen we graag meer integraal verbinden aan de schooldag, educatie en onze professionele schoolcultuur. Gezonde School helpt ons om een structurele manier te werken aan gezondheidsthema's en waarbij dit onderdeel uit maakt van het schoolbeleid. Hierbij besteden we aandacht aan ouders, ontwikkeling, onderwijs en signalering, met als doel een effectieve aanpak. Deze werkwijze helpt ons planmatig te werken aan gezondheidsvraagstukken en helpt ons om dit te verbinden aan onze pedagogische en educatieve opdracht. En gezonde kinderen presteren beter! En dus zullen we onszelf, vanuit deze aanpak, minimaal 1 gezondheidsthema als doel stellen in het volgende schooljaar. Dit onderwerp wordt opgenomen in de jaarplanning.

Kunst en cultuur

Om leerlingen in aanraking te laten komen met kunst en cultuur bieden we we nu voorstellingen en museum-bezoeken aan vanuit de Cultuurschakel. Echter zijn deze interventies vrij losstaand en weinig samenhangend met onze missie om te werken aan wereldburgerschap. Hierin liggen kansen om dit aanbod meer in lijn te brengen met onze structurele werkwijzen om kinderen en ouders in contact te brengen met 'onbekende werelden'. We gaan volgende jaren onderzoeken hoe we deze zaken meer in lijn kunnen brengen.

Ambitie: Nieuw gebouw

Ons gebouw is 60 jaar oud. En dus is het tijd voor een renovatie/nieuwbouw. We willen dit graag op Vreedzame wijze vormgeven en hierin tevens onderwerpen als duurzaamheid en kansengelijkheid een plek geven. Door het betrekken van leerlingen en ouders willen we graag komen tot een community-gebouw waarin een grote diversiteit aan doelgroepen kunnen leren, ontwikkelen en samenkomen. We denken hierbij aan een 0-100 aanpak. Dit proces vraagt veel afstemming met gemeente, bestuur, interne partner 2Samen, wijkpartners en financiers. Het proces is al gaande maar zal gezien de complexiteit veel tijd in beslag nemen.

Opstokers en afbrekers

Tekst volgt ...

Groepsafspraken

Tekst volgt ...

Democratische groepsvergaderingen

Tekst volgt ...

